

Analýza zasadacích sál, miest a štátov

Čo je české na českom parlamente?

Kapitola analýzy približuje niekoľko vybraných štátov sveta a ich príbehy na ceste k demokratickému zriadeniu a budove parlamentu. Výber štátov prebiehal v dvoch kategóriách: ikony (slávne príklady ikonických parlamentných budov vo svete) a postkomunistické štáty (príbehy politicky bližšie ČR, ktoré otázku demokratického parlamentu riešili po páde komunizmu). Pri ich komparácii je možné hľadať odpoveď na otázku, čo je české na českom parlamente.

Analýzy ponúkajú rýchly exkurz a oboznámenie s možnými prístupmi a scenármi. Akcent je opäť daný na budovu parlamentu. Každý štát na časovej osi ponúka príbeh zmien politického zriadenia, vybraných je niekoľko ilustračných fotografií a mapa hlavného mesta. Mapy sledujú rozloženie politickej moci v štruktúre hlavného mesta (eventuálne jeho absenciu), možnú koncentráciu moci, mieru izolovanosti či naopak synergiu s ostatnými politickými budovami. Farebne sú rozlíšené kategórie jednotlivých politických subjektov (hlava štátu, parlament, vláda/premiér, ministerstvá, súdy) — teda moc výkonná, zákonodárna a súdna. Podklad pre túto kapitolu vznikol počas semestra v ateliéri A4 spolu so študentami.

Pri Českej republike je venovaný priestor i konkrétnym stavbám, popisu ich vzniku a pôvodnému účelu na úrovni štátnej a krajskej moci. Najpodrobnejšie je spracovaná situácia budov Poslaneckej snemovne a Senátu, v komparácii s budovou bývalého Federálneho zhromaždenia. Na toto porovnanie odkazujem v textovej časti práce.

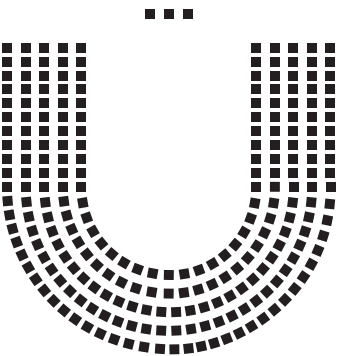
Na prvej strane vychádzam zo štúdie XML na Bienále 2014, ktorá poukazuje na päť opakujúcich

sa typológií, ktoré sa vyskytujú v parlamentných budovách: polkruh, kruh, lavica oproti sebe, podkova a trieda. Táto kategorizácia značne zjednotňuje rozmanitosť a architektonickú jedinečnosť rôznych parlamentov sveta, pracuje s najtypickejšími príkladmi za cenu straty inividuálnych špecifík a kontextu.

Cennou však i s odstupom času je hlavná myšlienka projektu — architektúru zhromaždenia (parlamentu) tvoria budovy, kde politika doslovne tvorí priestor. Tu kolektívne rozhodnutia dostávajú formu v špecifických podmienkach, kde vzťahy medzi rôznymi politickými aktérmi sú organizované cez architektúru. Architektúra priestorov politických stretnutí viac než len abstraktne vyjadruje politickú kultúru, ona na politike participuje. Zasadacia sála je srdcom parlamentu, stredom, v ktorom dochádza k fyzickým i myšlienkovým stretnutiam.

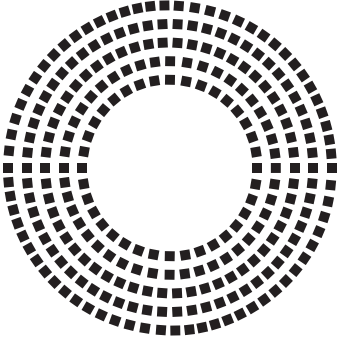
Podklady k jednotlivým štátom pomohli čiastočne pripraviť študenti ateliéru A4: Adéla Koubová, David Krátký, Maximilian Lipovský, Šimon Marek, Jiří Mezera, Martina Procházková, Aleš Rezler, Gabriela Sládečková, Marie Štefanová, Markéta Tajtáková, Zuzana Včeláková.

PODKOVA

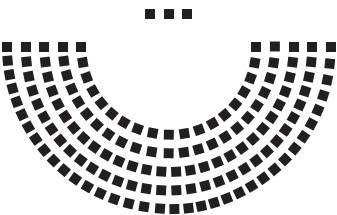
Toto usporiadanie je hybridom typov protíľahlých lavíc a polkruhu. Je tu fyzické usporiadanie: „tête-à-tête“ konfrontácie (face to face — tvárou v tvár) a side-by-side (bok po boku). Dnes majú takéto usporiadanie v Austrálii, Malajzii a v Južnej Afrike. Jeden z najpôsobivejších parlamentov na svete je Jatiyo Sangshad v Bangladéši od architekta Louisa Kahna.

KRUH

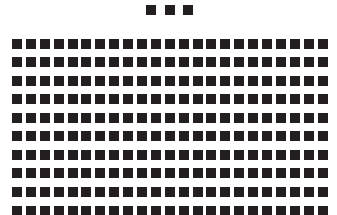
Kruh je považovaný za symbol prvého parlamentu Althing na Islande. Napriek jeho silnej symbolike ho používa len 11 parlamentov na celom svete. Je považovaný za najdemokratickejší z nich, pretože sa snaží vyvarovať prednej, centrálnej dominante. Znovuzavedenie kruhu ako politického priestoru je primárne priradené nemeckému architektovi Guntherovi Behnischovi, ktorý v 80. rokoch predstavil radikálny nový kruhový návrh pre plenárnu komoru pre západonemecký parlament v Bonne.

POLKRUH

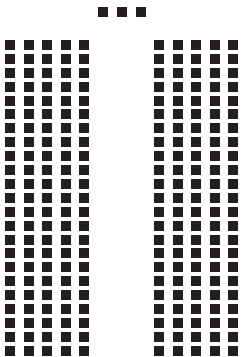
Polkruh je odkazom na antiku. Podobne ako dobrá koncertná sieň, polkruhová parlamentná miestnosť poskytuje väčšine ľudí dostávajúci pohľad a dobrú akustiku, možnosť vzájomnej nonverbálnej komunikácie a vytvára silnejší zmysel pre rovnosť medzi členmi. Táto typológia vznikla v zasadacej sále národného zhromaždenia počas Francúzskej revolúcie a svoj comeback zažíva v neoklasicizme.

TRIEDA

Tento typ je bežný v krajinách s nízkou hodnotou na indexe demokracie. V Rusku, Číne a Severnej Kórei vyzerajú parlamenty ako učebne-triedy, kde učiteľ stojí vpredu a hierarchicky je najdôležitejší. Trend potvrdzuje, že nedemokratické, autoritárske, komunistické režimy prinášajú rozvrhnutie „triedy“ a dôraz na lídra vpredu. Porovnanie veľkosti sál jednotlivých parlamentov odhaľuje, že veľkosť sály sa zdá byť nepriamo úmerná miere demokracie v danej krajine. V najväčšej sále zasadať parlamenty najmenej demokratických krajín (napríklad čínsky parlament má 2980 členov).

LAVICE OPROTI SOBE

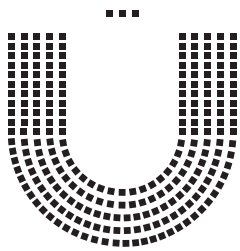
Táto typológia dvoch protíľahlých radov lavíc oproti sebe má svoje korene v britskom parlamente House of Commons — Dolná snemovňa, House of Lords — Snemovňa lordov. Prvé stretnutia sa konali v lodi kaplnky sv. Štefana, ktorá vytvorila archetyp dvoch dlhých protíľahlých línií vzdialených na dĺžku kordu. Agonistický demokratický model sa v podstate točí okolo centrálneho umiestnenia monarchu, ktorý zosobňuje koncentrovanú moc. Až do dnešného dňa je model protíľahlých lavíc spojený s vertikálnym organizovaním spoločnosti a má ho mnoho bývalých britských kolónií: Bahamy, Zimbabwe a Singapur.

Bangladéš

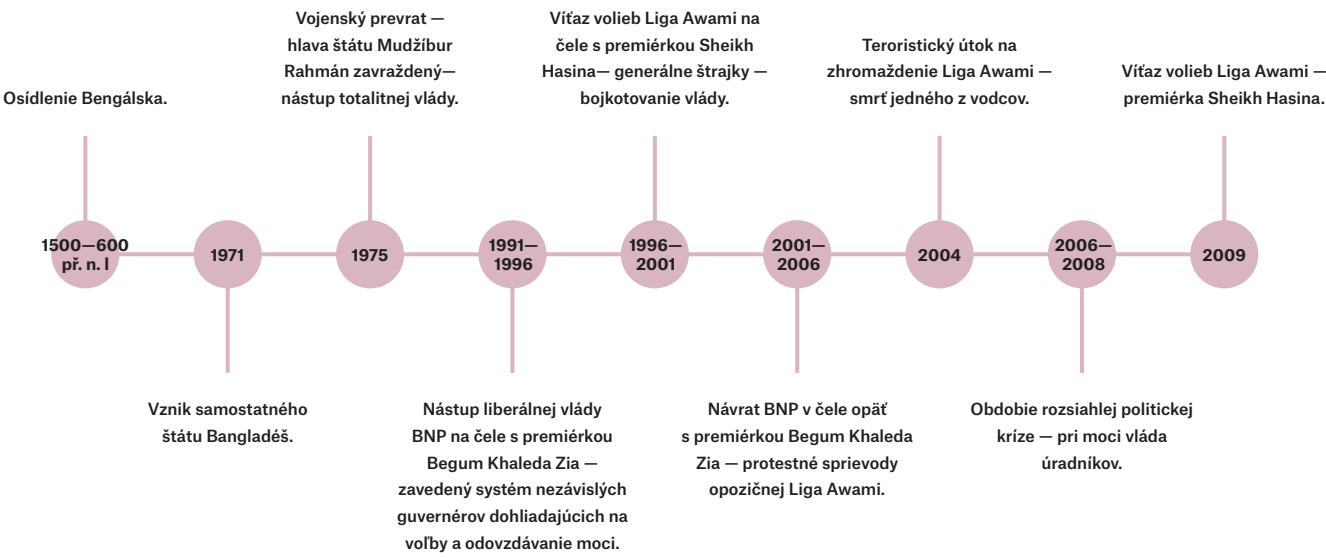
[ikona]

Bangladéšska ľudová republika je štátnym zriadením parlamentnej republiky. Hlavou štátu je prezident volený na päť rokov. Výkonnú moc má vláda na čele s premiérom. Jednokomorový Národný parlament má 300 kresiel, poslanci sú volení vo všeľudovom hlasovaní v jednotlivých územných obvodochoch.

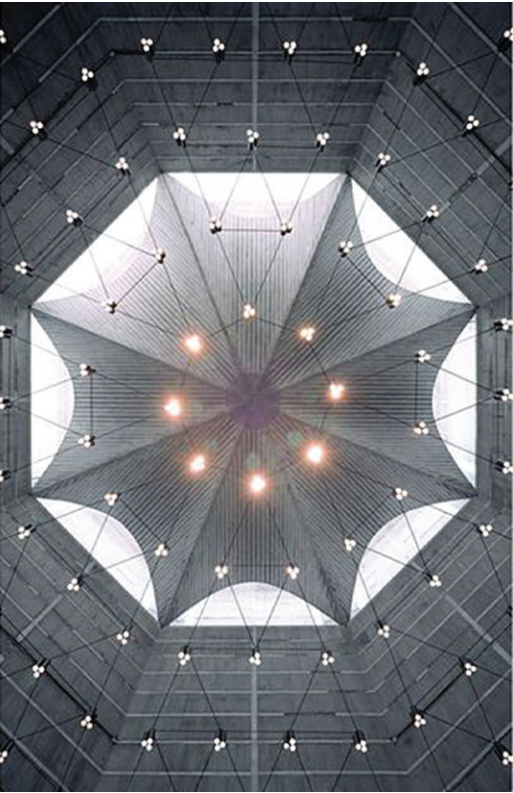
Roku 1947 bolo Bengálsko rozdelené na Východný Pakistan a Západné Bengálsko (zostáva súčasťou Indie). Dochádza k utláčaniu Západným Pakistanom, ktoré vrcholí genocídou bangladéšskych civilistov. Rok 1971 sa stal dôležitým, pretože došlo k vzniku Bangladéšskej ľudovej republiky (samostatný štát). Nastupuje liberálna vláda. Aj napriek tomu zostáva politická situácia stále komplikovaná. Dôležitým prvkom novovznikajúcej demokracie sa stal projekt novej budovy parlamentu, ktorým bol poverený architekt Louis Kahn. A to aj napriek pôvodnému zámeru utláčateľskej pakistanskej vlády. Stavba bola dokončená až v roku 1982. Budova je pozoruhodná hneď z niekoľkých hľadísk. Tým prvým je dôraz na kontext miesta, teda využitie miestnych materiálov a práca s klímou v rámci usporiadania priestoru. Ďalším je neoddeliteľná súčasť premyslenej geometrie s až sakrálnym nádychom.

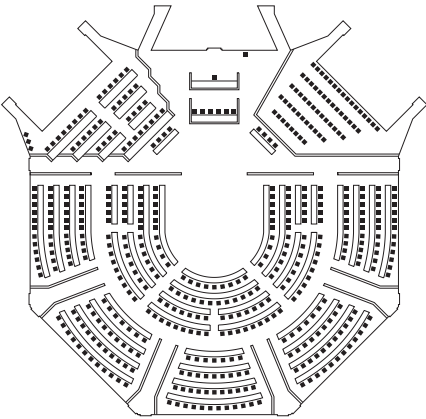
Dôležitým prvkom novovznikajúcej demokracie sa stal projekt novej budovy parlamentu.

Budova parlamentu — exteriér

Budova parlamentu — interiér

Zasadacia sála. Zdroj: XML

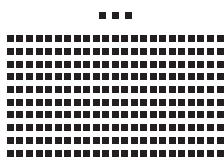
Bulharsko

[postkomunistický štát]

Bulharsko je od roku 1990 parlamentnou republikou s unikamerálnym systémom. Parlament teda zastupuje iba jedna komora, národné zhromaždenie, ktorá pozostáva z 240 členov volených na štyri roky. Hlavou štátu je prezident volený priamou voľbou na päť rokov.

V päťdesiatych rokoch 20. storočia bol v samotnom centre hlavného mesta vybudovaný tzv. Komplex Largo je súbor budov slúžiacich ako sídlo Bulharskej komunistickej strany. Tieto budovy vystavané v štýle socialistického realizmu sa nachádzajú na „trojzubci“ zloženom z troch hlavných osí mesta Sofia a vytvárajú tak hlavné námestie, dnes nesúce názov Námestia nezávislosti.

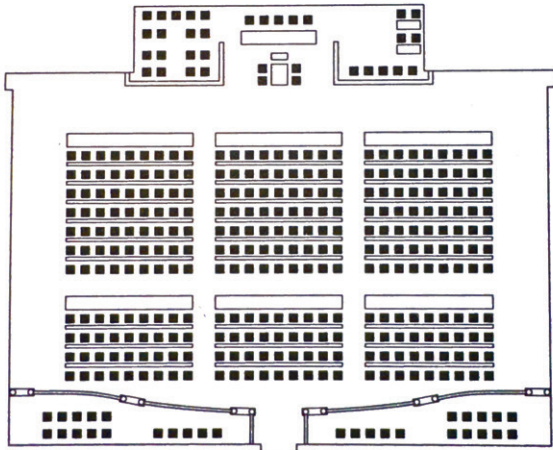
Po páde komunizmu na prelome osemdesiatych a deväťdesiatych rokov 20. storočia sa Largo stalo sídlom Ústavného súdu, prezidenta, ministerstva vzdelania a vedy a časti Národného zhromaždenia. Hlavné sídlo Národného zhromaždenia je v budove na jednej z troch hlavných osí vedúcich na námestie a vzhľadom na nedostatočnú kapacitu je plánovaný jeho presun na hlavné námestie. Budovy ministerstiev sa nachádzajú v centrálnej časti mesta, v blízkosti hlavnej osi mesta.

Obklúčenie parlamentu v roku 2013.

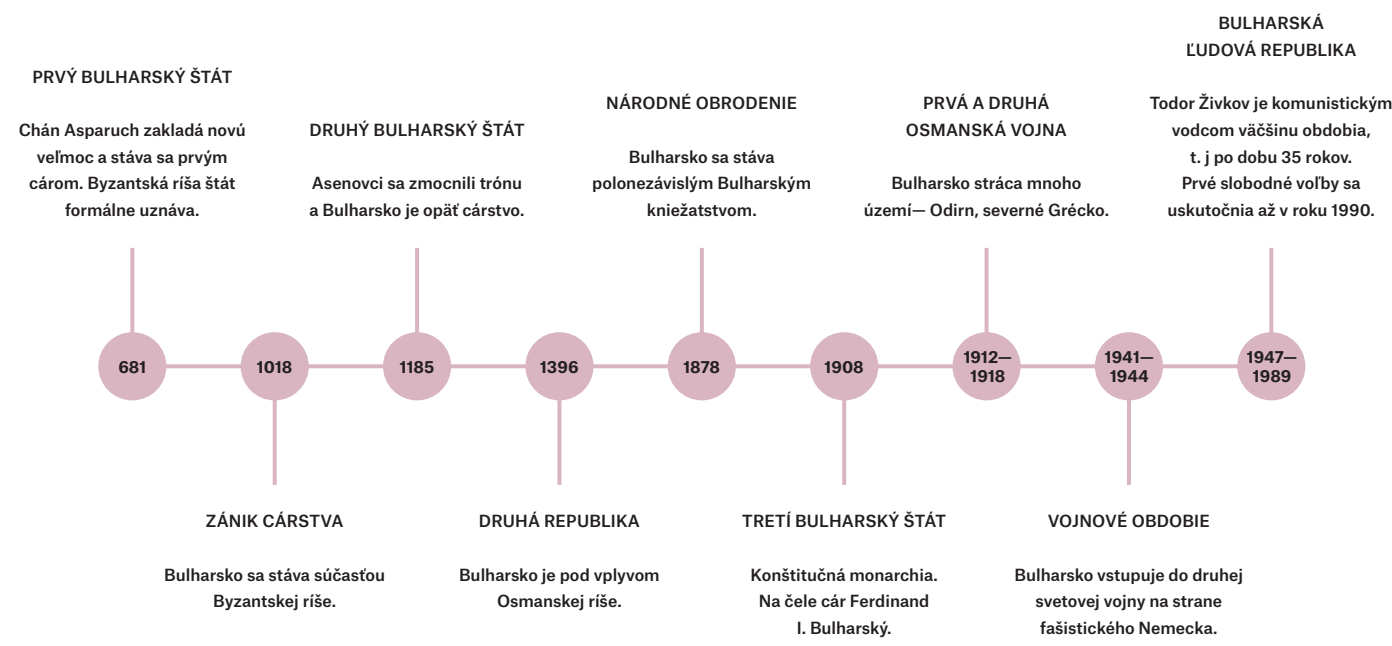

Budova Národného zhromaždenia.

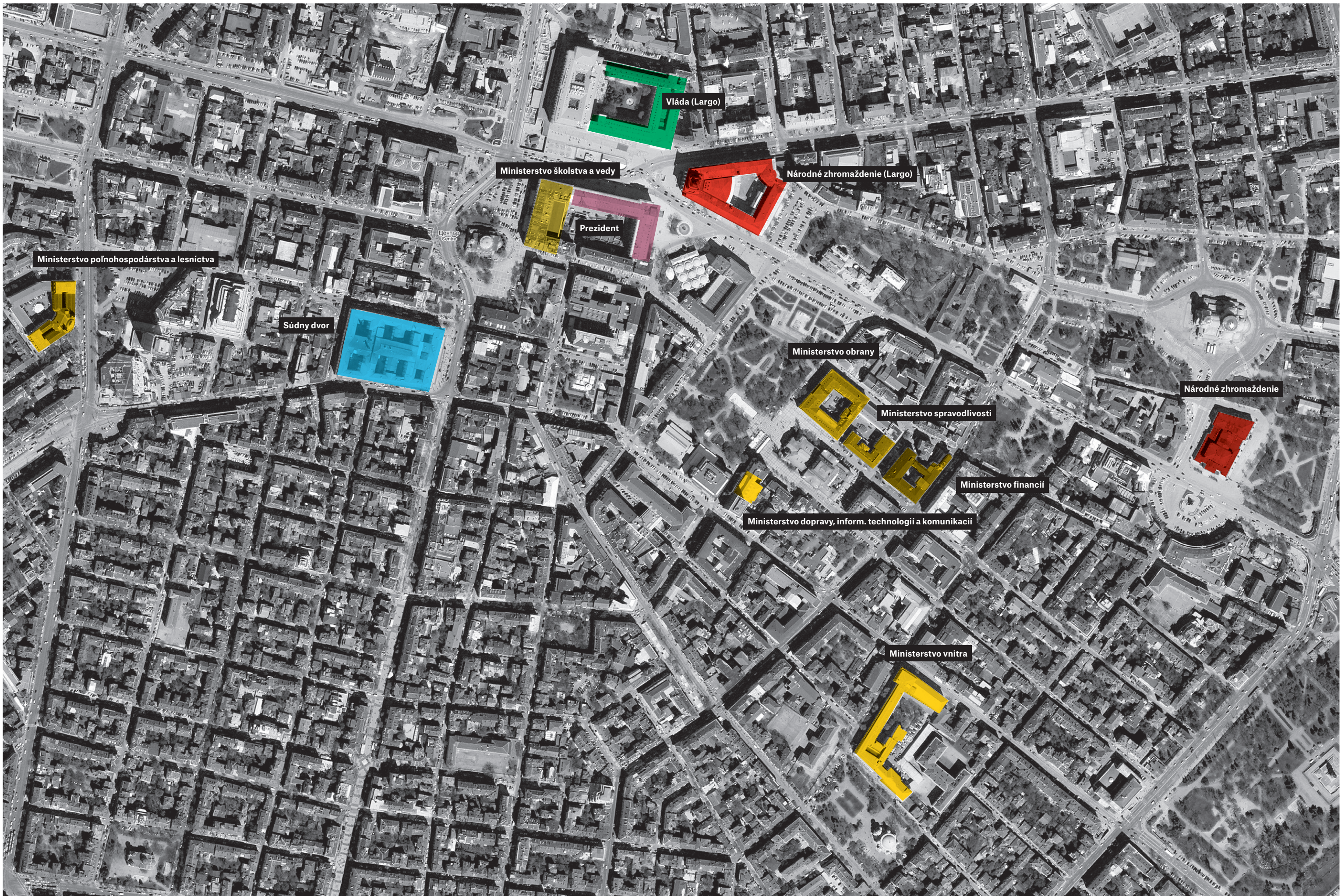

Zasadacia sála. Zdroj: XML

Komunistický režim výrazne zasiahol do urbanistickej štruktúry mesta Sofia, hlavného mesta Bulharska.

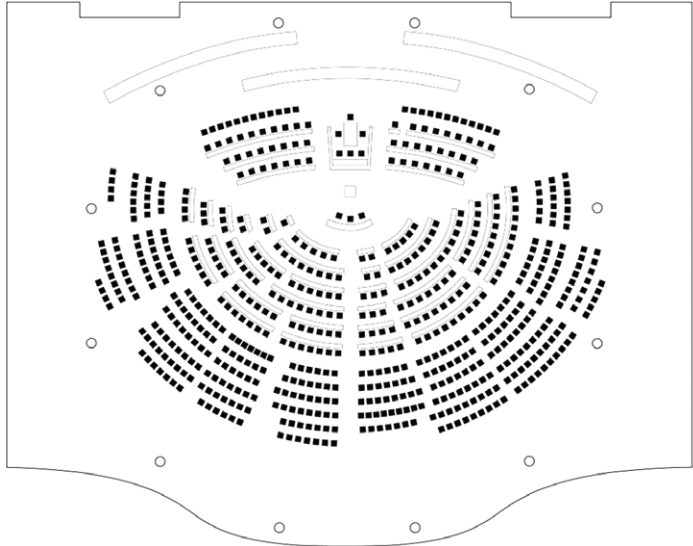
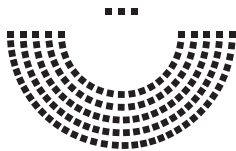

Komplex Largo — bývalé sídlo komunistickej strany, dnes súčasť Národného zhromaždenia.

Po podpísaní Parížskej zmluvy v roku 1951 boli vytvorené aj prvé inštitúcie Európskeho spoločenstva uhlia a ocele (ESUO), pre ktoré bolo treba nájsť sídlo. Ako kompromisné riešenie sa zdal byť Brusel, ktorý sa vďaka polohe medzi Londýnom, Parížom a Rýnom nachádza v urbanistickom centre Európy. Leží na rozhraní dvoch hlavných európskych civilizácií – germánskej a latinskej, je živou metropolou s dostatkom zázemia pre úradníkov a výhodou je aj dobré dopravné napojenie na hlavné mestá ostatných členských štátov a na hlavné obchodné a námorné trhy. Ešte pred výstavbou konkrétnych budov sa vedúce orgány schádzali v Luxembursku a Štrasburgu, pretože jedine tu bola dostatočne veľká zasadacia sála pre spoločné zhromaždenia.

V Bruseli najprv boli zamestnanci rozmiestnení v rôznych kancelárskych budovách vo východnej časti centra. Prvou budovou postavenou výhradne na účely Európskej únie v Bruseli tak bola budova Berlaymont (dnes hl. budova EU komisie) v štvrti, ktorá sa dnes prezýva „európska“. Avšak tá sa ukázala ako nedostačujúca a bolo potrebné inštitúcie rozšíriť do viacerých budov v okolí. Keďže dohoda o umiestnení Európskeho parlamentu ešte nebola úplne istá, mesto sa snažilo rýchlo posilňovať investície na tomto území. Výstavba tak prebiehala bez podrobnejšieho územného plánovania. Vznikla štvrť plná administratívnych budov, niekedy kritizovaná pre svoju funkčnú homogenitu.

Zasadací sál v Bundestagu. Zdroj: XML

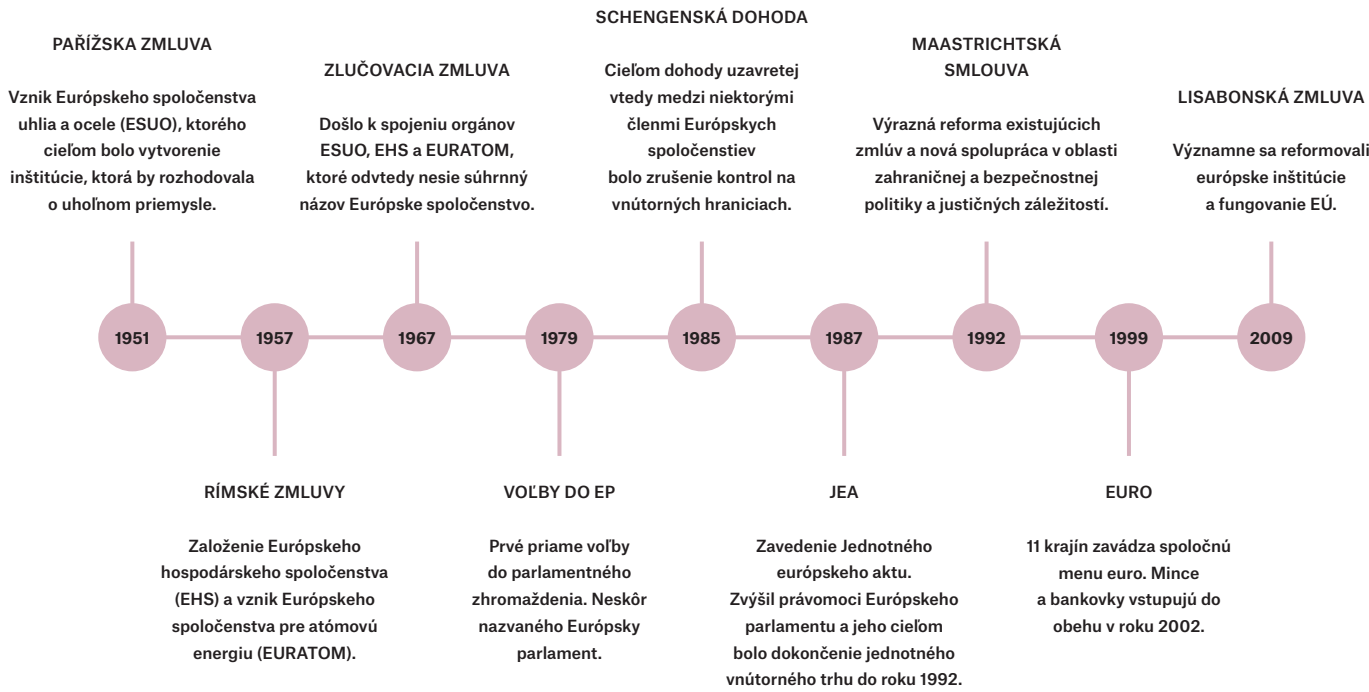

Európsky parlament interiér

Demonštrácia aktívne namierané proti budovám.

Vedúci predstavitelia vlád členských štátov EÚ v roku 1992 rozhodli, že parlament bude mať tri pracoviská – Štrasburg, Brusel a Luxemburg.

Parlamentarium je stála expozícia umiestnená priamo v hlavnej budove EP. V niekoľkých miestnostiach sa prostredníctvom rôznych interaktívnych panelov aj osobného audiosprevodcu, ktorý dostanete zadarmo v akomkoľvek jazyku používanom v EÚ (teda aj po slovensky a česky), dozviete všetko o celom procese fungovania európskej politiky

Protest producentov mlieka prejazdom v traktoroch hlavnou triedou európskej štvrti

Francúzsko

[ikona]

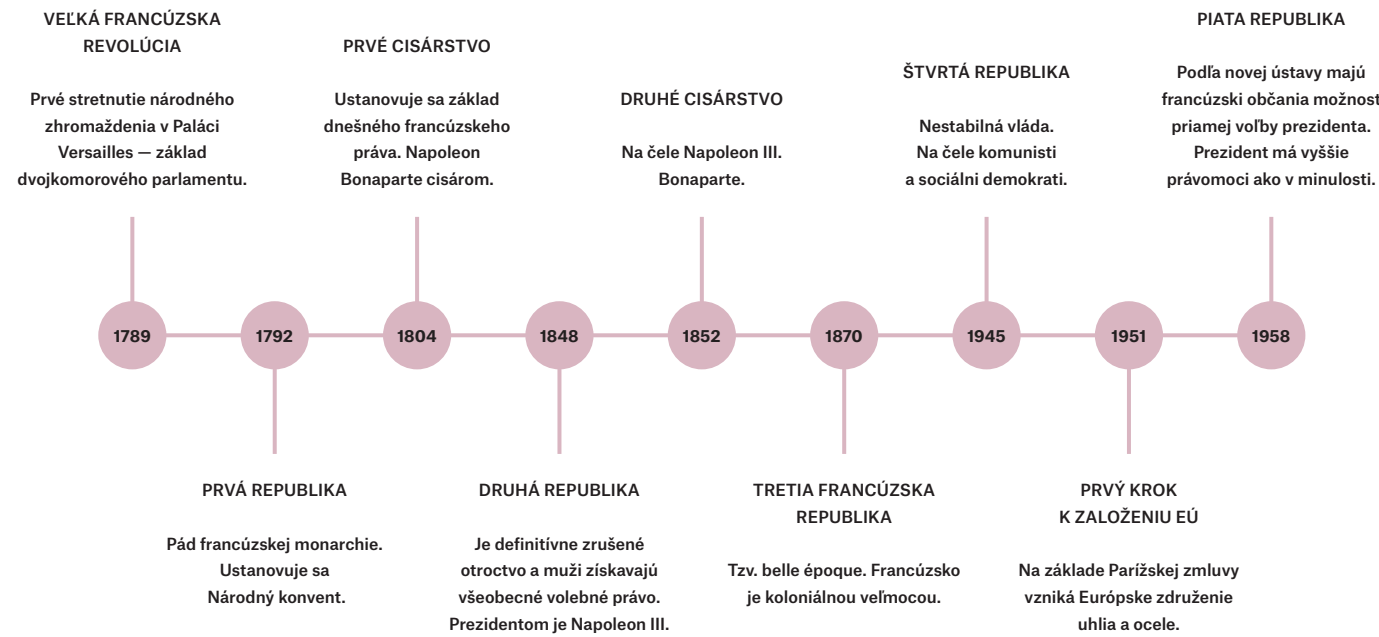
Francúzsko je semiprezidentskou republikou s dvojkomorovým parlamentom — s Národným zhromaždením s 577 poslancami a senátom s 384 členmi. Poslanci sú volení na päť rokov, senátori na šesť. Hlavou štátu je prezident volený na päť rokov. Na čele vlády je predseda, ktorý tvorí vládu a vyberá ministrov.

Štruktúru Paríža definuje hlavne rieka Seina s dvoma ostrovmi, na ktorých pôvodný Paríž vznikol, a niektoré osi, z ktorých najvýraznejšia je os Champs-Élysées vedúca od Louvru cez Tuilerijské záhrady, Triumfálny oblúk až k štvrti la Défense. Budova hlavy štátu sa nachádza v Elyzejskom paláci, ktorý spolu s niekoľkými ministerstvami nadväzuje na os. Väčšina ministerstiev a vládnych budov je v takzvanej vládnej štvrti v siedmom okrsku, ktorému okrem iného dominuje Eiffelova veža. Samotné sídlo Národného zhromaždenia je Bourbonský palác a rozkladá sa na brehu rieky taktiež v tejto štvrti.

Luxemburský palác, teda sídlo senátu, stojí o niekoľko blokov ďalej juhovýchodným smerom a zaujímavé je, že justičný palác sa nachádza na ostrove, teda pomyselnom srdci Paríža.

Budova hlavy štátu sa nachádza v Elyzejskom paláci, ktorý, spolu s niekoľkými ministerstvami, nadväzuje na os mesta.

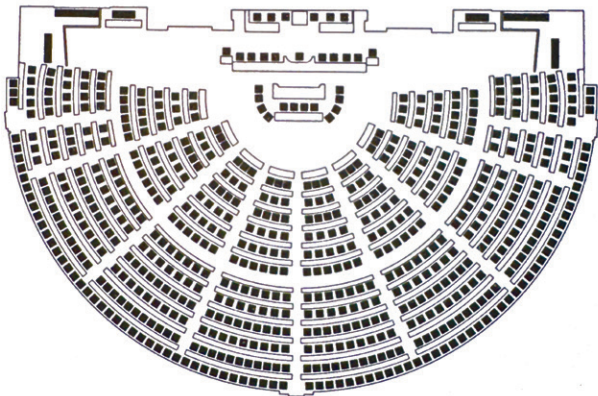
Lucemburský palác — sídlo senátu

Zasadacia sála Bourbonského palácu interiér

Budova Bourbonského palácu

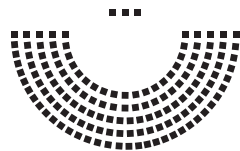
Zasadci sál. Zdroj: XML

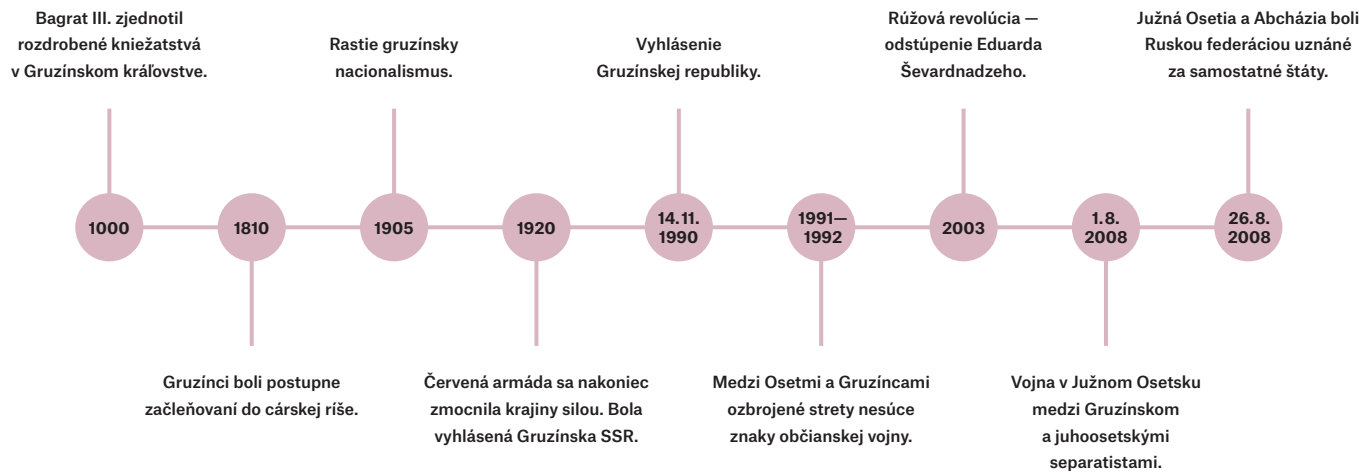
Gruzínsko

[postkomunistický štát]

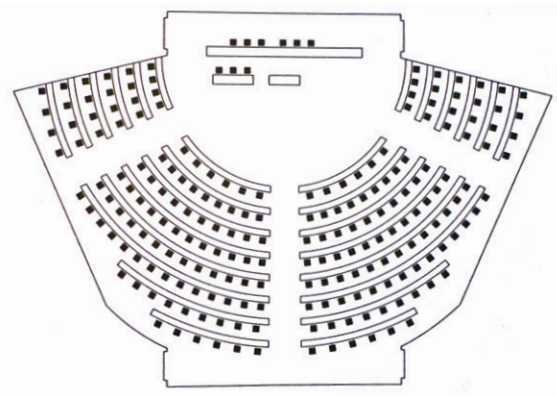
Politický systém Gruzínska je demokratický jednokomorový so 150 poslancami. Krajina má spory s Ruskom o Južné Osetsko. Ide o postkomunistickú krajinu, kde vtedajší parlament bol umiestnený v centre hlavného mesta Tbilisi. Nová budova parlamentu v Kutaisi je obrazom moderného zmýšľania bývalého prezidenta Michaila Saakašviliho, ktorý sa snažil vytvoriť sieť súčasnej architektúry, ktorá mala byť demokratická, avšak proces stavby bol financovaný netransparentne a verejnosť o projekte nebola informovaná. Parlament bol premiestnený z Tbilisi do Kutaisi údajne kvôli rozloženiu politiky do regiónov, avšak parlament je jedinou inštitúciou, ktorá tak urobila, čo vedie k rôznym špekuláciám.

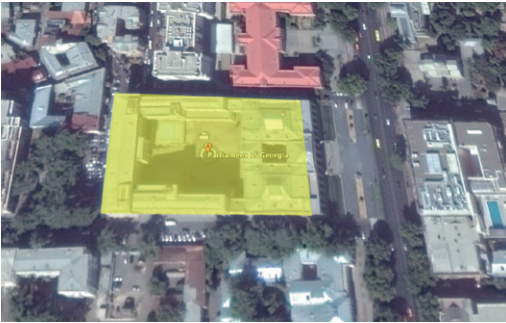
Demokratický štát, ktorý sa snaží vymaňovať spod ruského nátlaku a zároveň aj spod vplyvu miestneho podsvetia.

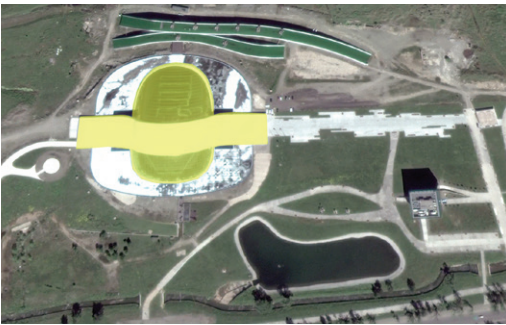
Nová poslanecká snemovňa

Zasadací sál (nový). Zdroj: XML

Pôvodný parlament v Tbilisi

Nová budova parlamentu v Kutaisi

Pohľad na novú budovu parlamentu

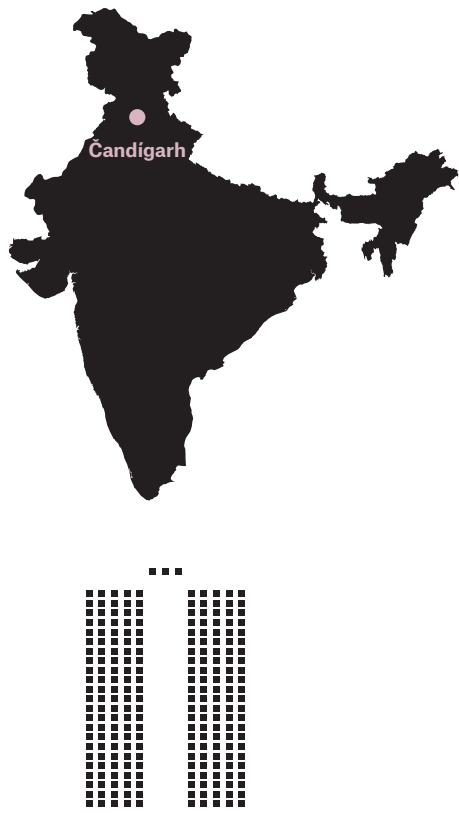
India—Čandígarh

[ikona]

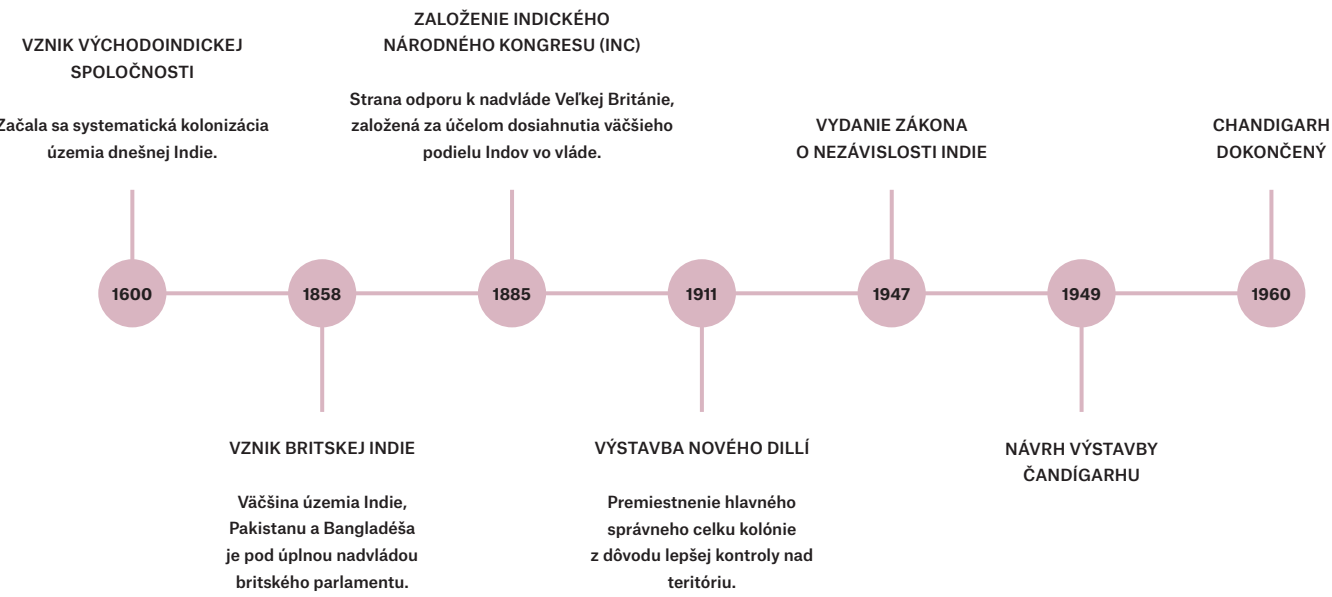
India sa skladá z 27 spolkových štátov a 7 zväzových teritórií. Čandígarh je jedným zo zväzových teritórií a zároveň hlavným mestom (teda aj správnym centrom) dvoch spolkových štátov — Harijány a Pandžábu, ktoré obe striedavo využívajú jednu vládnu štvrt.

Čandígarh bol vybudovaný vzápätí po nadobudnutí indickej nezávislosti na želanie vtedajšieho ministerského predsedu — ako žiariace mesto/pomník demokracie. Autorom masterplanu je Le Corbusier.

Vládnej štvrti dominujú tri hlavné objekty — parlament, administratívne kancelárie a najvyšší súd. Urbánna kompozícia a forma vykazuje symboly typické pre „demokratickú“ architektúru budov politickej reprezentácie vo svete. Vstupe do všetkých troch budov predchádza veľkorysý vybetónovaný a prázdny priestor určený na zhromažďovanie davov. Pred objektmi často stojí bazén naplnený vodou, ktorý vytvára odraz budovy a pripomína tak fluidnú povahu demokracie. Zatiaľ čo administratívne kancelárie pripomínajú skôr programom definovanú gigantickú kancelársku budovu, najvyšší súd a predovšetkým parlament odkazujú k Le Corbusierovej skoršej sakrálnej tvorbe.

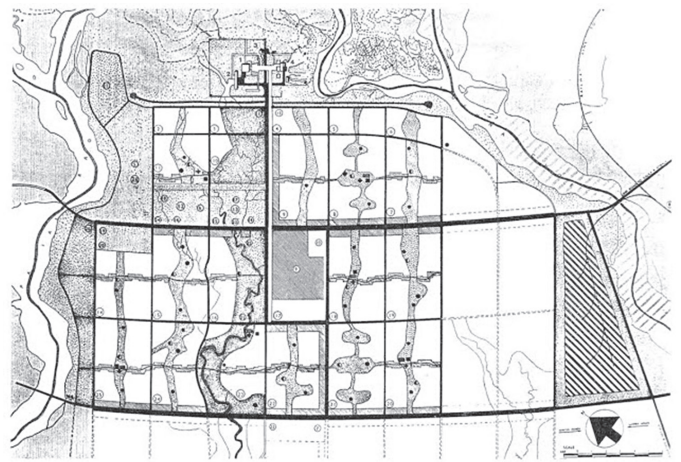
Čandígarh bol vybudovaný vzápätí po nadobudnutí indickej nezávislosti na želanie vtedajšieho ministerského predsedu — ako žiariace mesto, pomník demokracie.

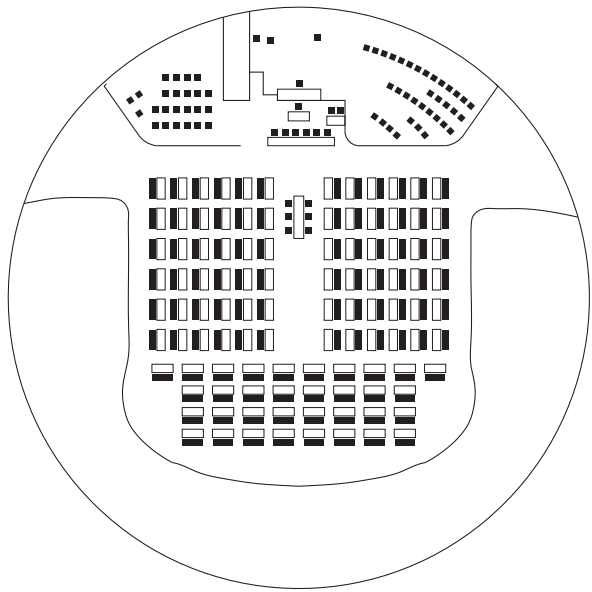
Zasadacia sieň poslaneckej snemovne

Budova parlamentu

Le Corbusiérovnávrh urbanistického riešenia

Zasadací sál. Zdroj: XML

Vstupné priestory budovy ústavného súdu

Vláda (Sekretariát)

Parlament

Najvyšší súd

Ministerstvo životného prostredia lesov a zmeny klímy

Ministerstvo dopravy

Ministerstvo sociálnej spravodlivosti

Premiér

Ministerstvo inf. technológií

Ministerstvo financií

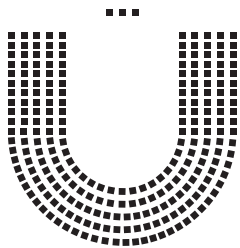
Ministerstvo školství

Ministerstvo poľnohospodárstva

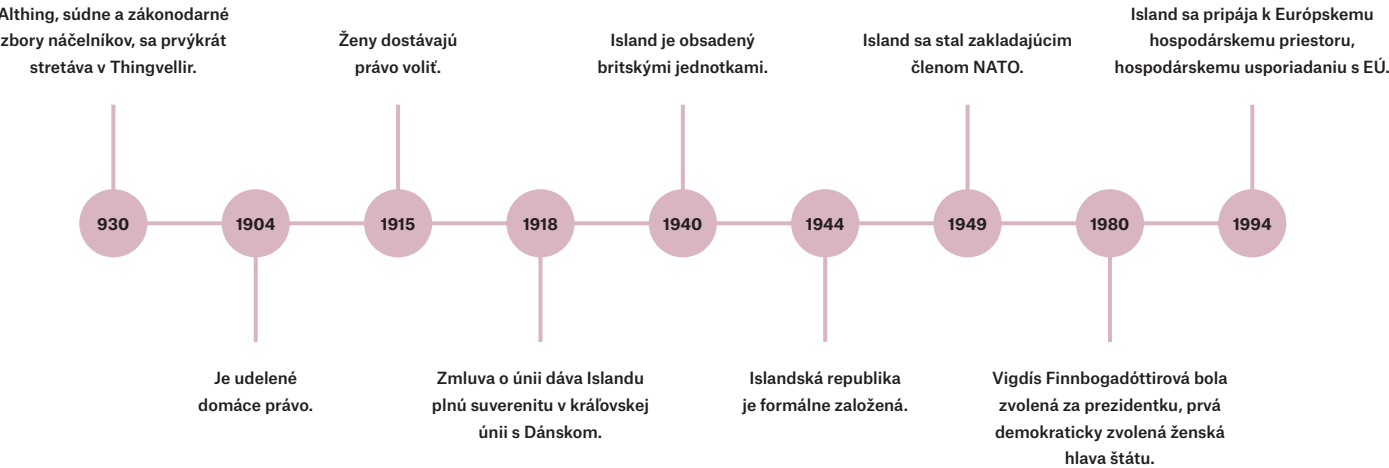
Island

[ikona]

Krajina, ktorá dala svetu demokraciu. Parlamentný systém je demokratický jednokomorový, má 63 poslancov. Priestor pred budovou parlamentu Althing je zhromažďovacím centrom Reykjavíku, kde sa rieši islandská budúcnosť, ale zároveň je to miesto, kde sa oslavujú národné úspechy. Táto budova je z jednej strany otvorená pre verejnosť. V zadnej časti k nej prilieha záhrada určená pre poslancov. V rámci interiérovej koncepcie priestory určené na hlasovanie sú veľmi nahustené, ale vďaka plošnému členeniu kresiel nepôsobia stiesňujúcim dojmom.

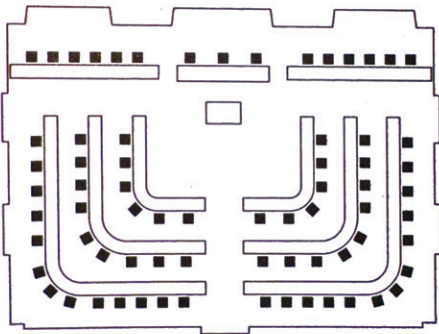
Krajina, ktorej počet obyvateľstva nepresahuje 350 tisíc, je prvým demokratickým územím na svete.

Island — demonstrácia

Reykjavík — parlament

Zasadací sál. Zdroj: XML

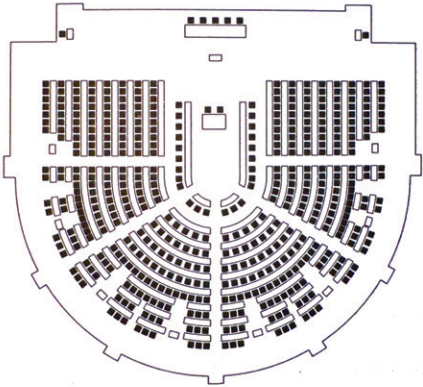
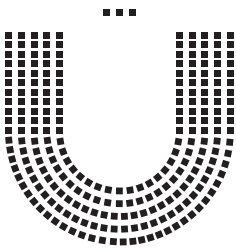
Althing — snemovňa

Maďarsko

[postkomunistický štát]

Po druhej svetovej vojne v roku 1949 vzniká Maďarská ľudová republika, socialistický štát. Protikomunistické hnutie v Maďarsku rastie až do roku 1956, ktoré vyvrcholí povstaním. Vzápätí je krvavo-potlačené intervenciou Sovietskeho zväzu. Parlament v Budapešti stále funguje, na budove však pribúda červená hviezda. Maďarsko je súčasťou východného bloku až do roku 1991, od 60. rokov tu ale narastá zriadenie označované ako „gulášový socializmus“ — odklon k liberálnym reformáciám vo vnútri štátu. V osemdesiatych rokoch dochádza k hospodárskej stagnácii, spoločnosť vyžaduje stále väčšiu a väčšiu slobodu. Tieto požiadavky v roku 1989 vyvrcholia k pádu komunizmu a vzniku tretej maďarskej republiky. Dnešný maďarský parlament je jednokomorový. Vláda využíva časť pôvodnej budovy parlamentu. Väčšia časť parlamentnej budovy je dnes využívaná ako turistická atrakcia. Sídлом prezidenta je ako protipól honosného parlamentu pomerne drobná a súkromná budova Sándorovho paláca, ktorý je súčasťou Budínskeho hradu. Väčšina ďalších budov politickej reprezentácie, ako sú ministerstvá a kancelárie, je dnes rozosiata do nájomných domov v blokovej mestskej zástavbe, v rámci mestského centra a okolo (podobne ako v Prahe). Ministerstvo obrany, ministerstvo poľnohospodárstva, kancelária vlády a sídlo premiéra sú súčasťou verejného priestoru pred budovou parlamentu.

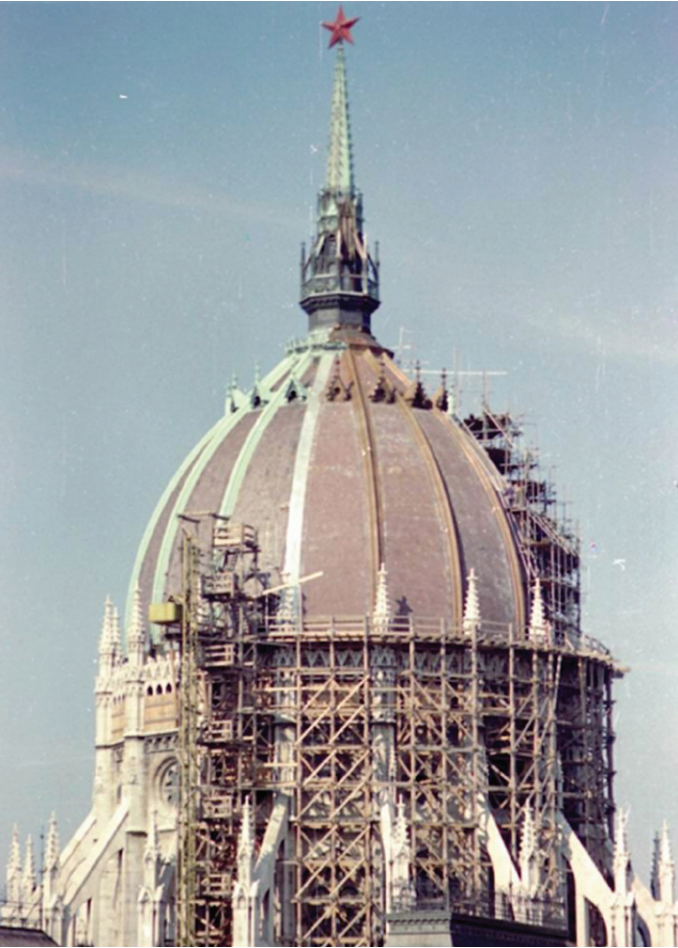
Zasadací sál. Zdroj: XML

Sándorov palác

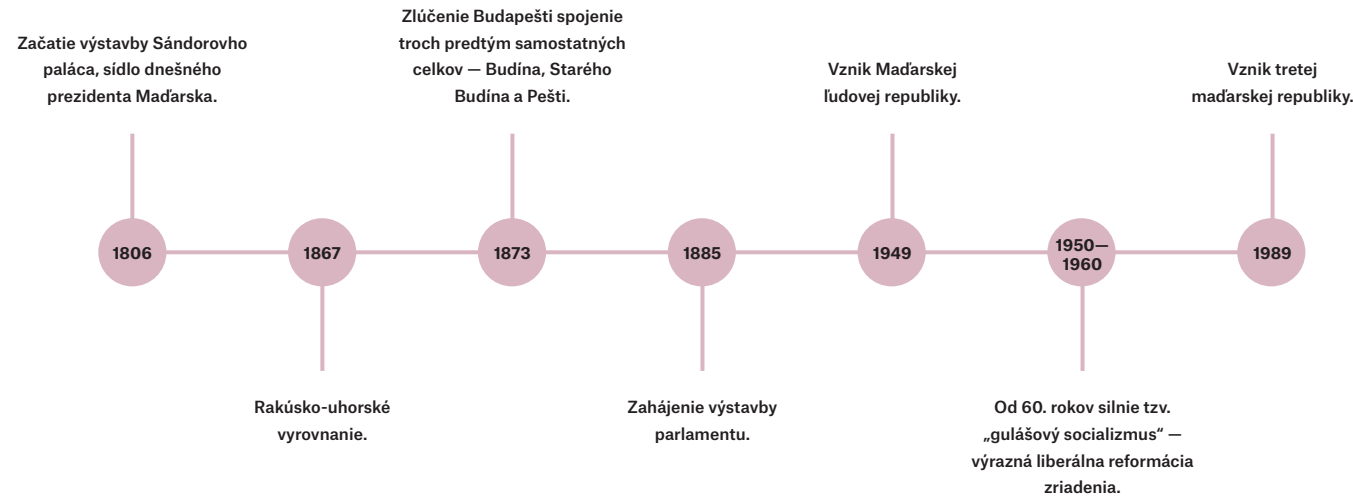
Nepoužívaná parlamentná komora

Demonštrácie pred budovou parlamentu

Červená hviezda na špici veže parlamentu

Nemecko

[postkomunistický štát]
[ikona]

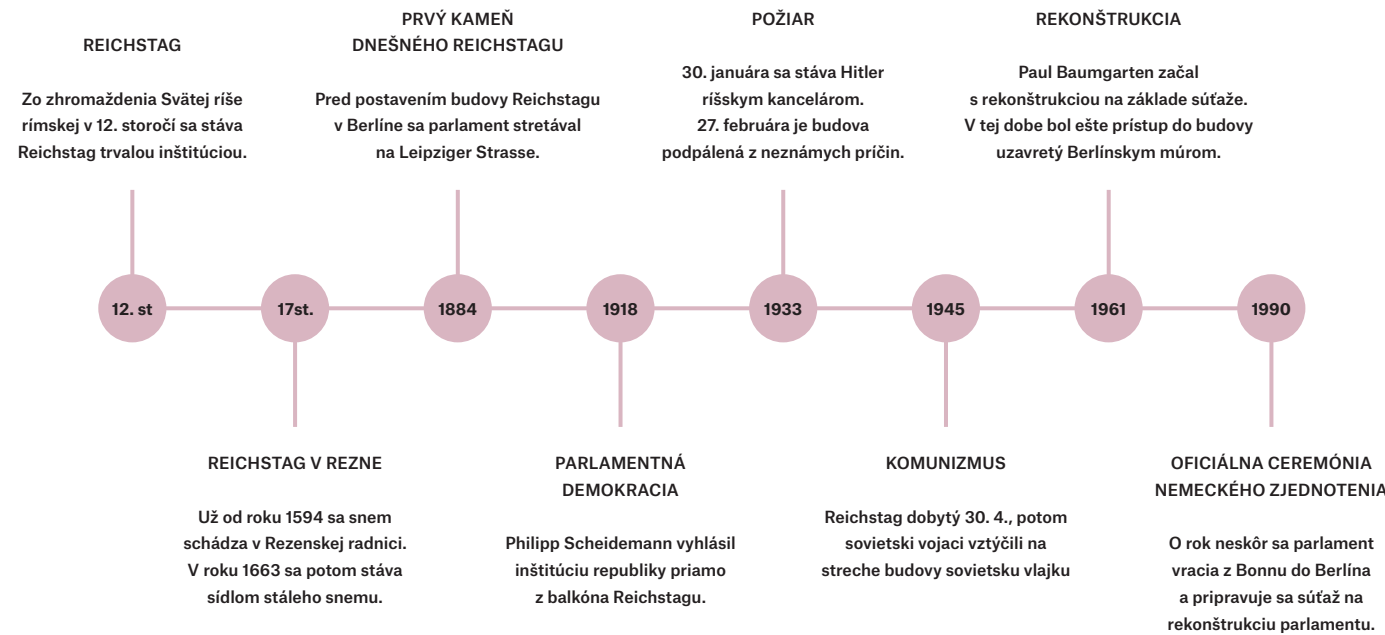
Nemecký parlament je jednokomorový, tvorený Nemeckým spolkovým snemom. Spolková rada síce bývala mylne považovaná za druhú komoru parlamentu, v skutočnosti však ide o samostatný ústavný orgán reprezentujúci záujmy spolkových krajín.

Pojem Reichstag pôvodne znamenal Zhromaždenie Svätej ríše rímskej fungujúcej už od 12. storočia. Stal sa trvalou inštitúciou ríše v roku 1495 prostredníctvom zmluvy medzi cisárom a šľachtou.

V dnešnom použití nemecký výraz Reichstag označuje budovu Ríšskeho snemu, zatiaľ čo výraz Bundestag znamená inštitúciu. Budova Reichstagu z konca 19. storočia sa nachádza v Berlíne. Má výsostné postavenie nielen v meste, ale aj v histórii republiky, kde prebiehali udalosti ako vyhlásenie republiky roku 1918, obsadenie sovietskymi vztýčením vlajky roku 1945, oficiálna ceremónia nemeckého zjednotenia v roku 1990. Budova sa nachádza za Brandenburskou bránou na Platz der Republik.

V roku 1992 vyhral Norman Foster rekonštrukciu budovy s hlavným konceptom obnovenia zbúranej kupoly v dnešnej podobe symbolizujúcej demokraciu. Je prístupná verejnosti a vizuálne prepojená s snemovňou a výhľadom na mesto.

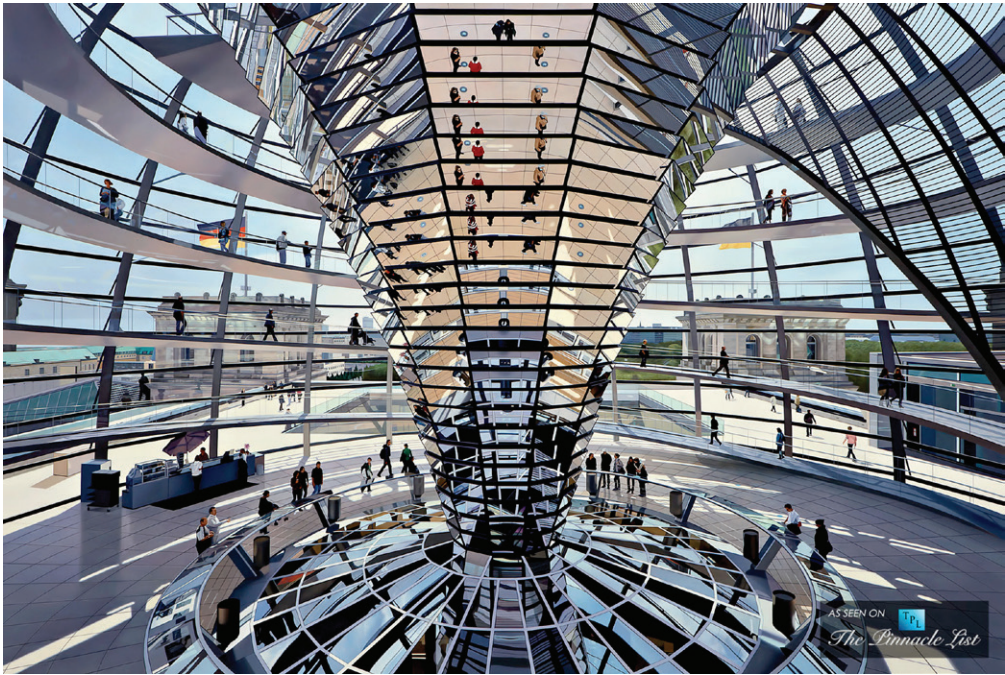
Budova Reichstagu z konca 19. stor. sa nachádza v Berlíne a má výsostné postavenie nielen v meste, ale aj v histórii republiky.

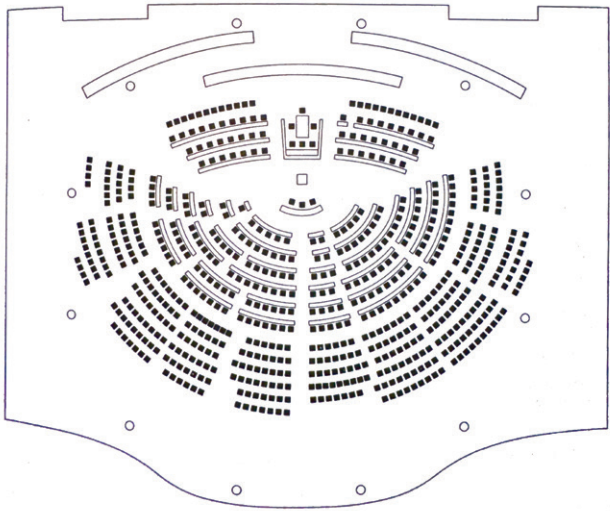
Vlajka — vztýčenie sovietskej vlajky na streche Reichstagu

Požiar v Reichstagu v roku 1933

Foster — obnovenie kupoly, ktorá je dnes sprístupnená verejnosti a vizuálne prepojená so zasadnutím parlamentu

Zasadací sál v Bundestagu. Zdroj: XML

1990 — oficiálna ceremónia zjednotenia Nemecka sa uskutočnila pred budovou Reichstagu

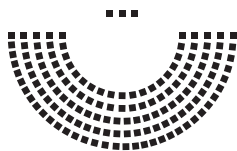

Poľsko

[postkomunistický štát]

Poľsko je parlamentnou republikou. Parlament je od roku 1989 opäť dvojkomorový: tvorí ho Sejm (460 poslancov) a Senát (100 senátorov). Poslanci Sejmu aj senátori sú volení na spoločné štvorročné volebné obdobie. Do Sejmu platí pomerný volebný systém v 41 viacmandátových volebných obvodoch s päťpercentnou volebnou klauzulou (8% pre koalície). Senátori sú volení systémom relatívnej väčšiny, kedy v každom zo 100 jednomandátových volebných obvodov prípadne mandát kandidátovi s najväčším počtom platných prijatých hlasov. Do parlamentných volieb 2011 sa voľba senátorov odohrávala v 40 viacmandátových volebných obvodoch (počet mandátov 2—4) podľa blokového hlasovania, každý volič mal toľko hlasov, koľko sa v obvode volilo senátorov, a tieto svoje hlasy nemohol kumulovať (tj. jednému kandidátovi). Prezident je volený priamo podľa dvojkolesového absolútne väčšinového systému na päť rokov, kandidát na prezidenta musí byť poľský občan starší ako 35 rokov a musí predložiť 100 tisíc podpisov podporujúcich jeho kandidatúru.

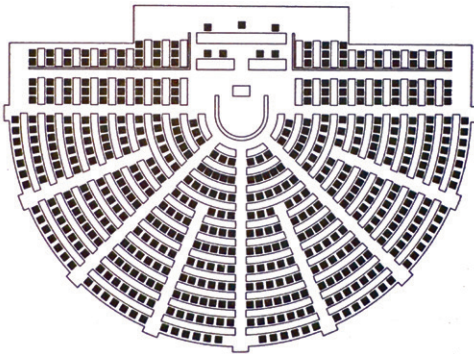
Poľsko sa nachádza v komplikovanej politickej situácii. Výstižnou ilustráciou je budova parlamentu. Celý komplex je viac-menej uzavretý pre verejnosť. Medzi domom „demokracia“ a ľuďom stojí bariéra v podobe ťažkej ohrady.

Okolie parlamentu vo Varšave

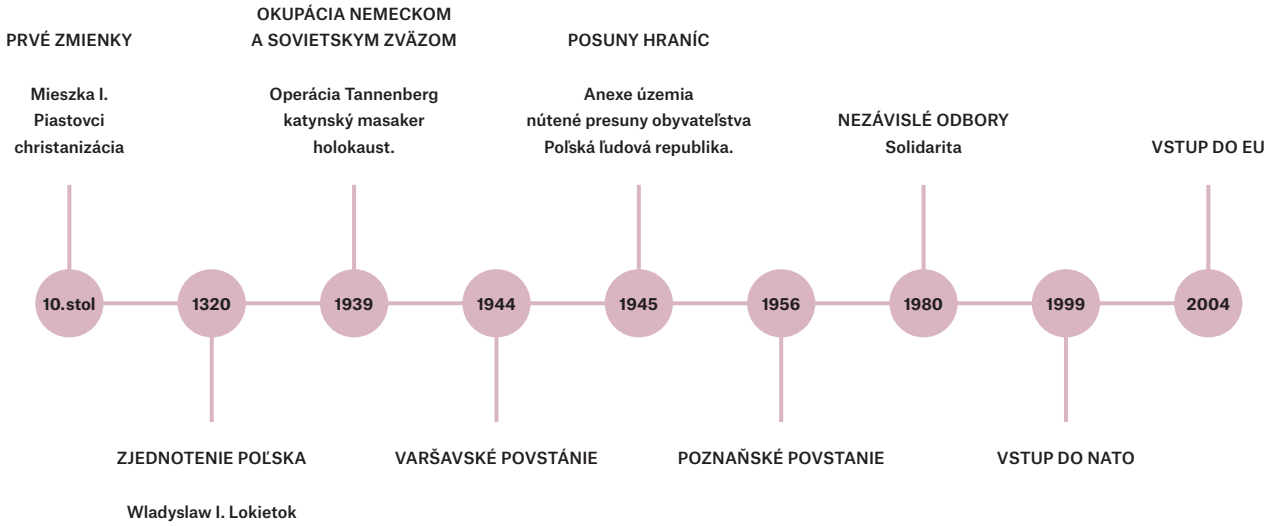

Varšava v roku 1945 (po Varšavskom povstaní)

Zasadací sál. Zdroj: XML

Vonkajšok poľského parlamentu je odrazom jeho vnútra.

Okolie parlamentu vo Varšave

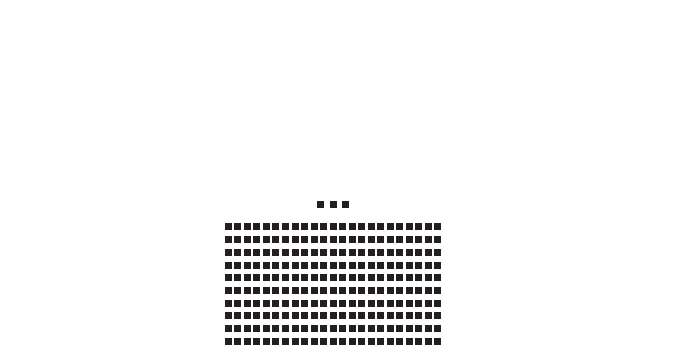
Slovensko

[postkomunistický štát]

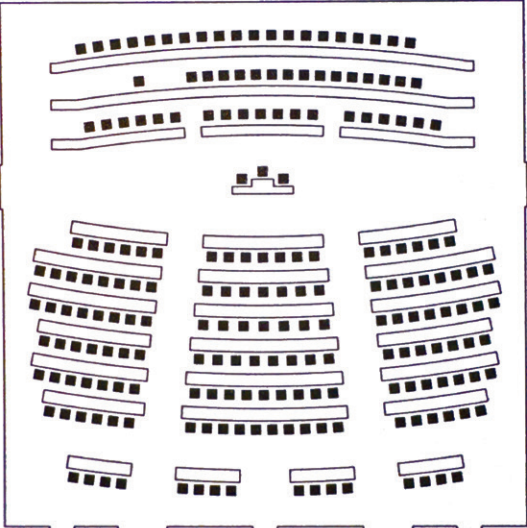
Slovenská republika je parlamentnou demokraciou. Zákonodarná moc patrí Národnej rade Slovenskej republiky. Je jednokomorová a má 150 poslancov volených na štyri roky v priamych voľbách pomerným systémom. Hlavou Slovenskej republiky je prezident, ktorý je volený na päť rokov aj v priamych voľbách. Vláda Slovenskej republiky je najvyšším orgánom výkonnej moci. Za výkon svojej funkcie vláda zodpovedá Národnej rade Slovenskej republiky.

Budova Národnej rady na Hradnom vrchu sa začala budovať ešte pre starý režim v roku 1986. Komunisti do nej však parlament už nastahovať nestihli. Verejnosť v tej dobe nebola vôbec informovaná o výstavbe tejto budovy. Aj kvôli dezinformovanosti a nedemokratickým zahájením stavby mala verejnosť k budove odpor. Po zamatovej revolúcii sa uvažovalo o zbúraní nedokončenej stavby. Zámer demolácie ani prestavby na európsku univerzitu či polyfunkčnú budovu neprešli. Nakoniec sa zbúrala len socha Klementa Gottwalda a stavba bola dokončená v roku 1993.

„Nová“ budova je na dominantnom mieste pri hrade, kde zaberá miesto v panoráme. Hlavným architektom bol Ľudovít Jendreják. Od roku 1994 v budove zasadá slovenský parlament. Predtým sídlil v Župnom dome, ktorý vznikol prestavaním kláštora trinitárov z 18. storočia.

Parlament — budova NRSR na Hradnom vrchu v panoráme mesta

Zasadací sál. Zdroj: XML

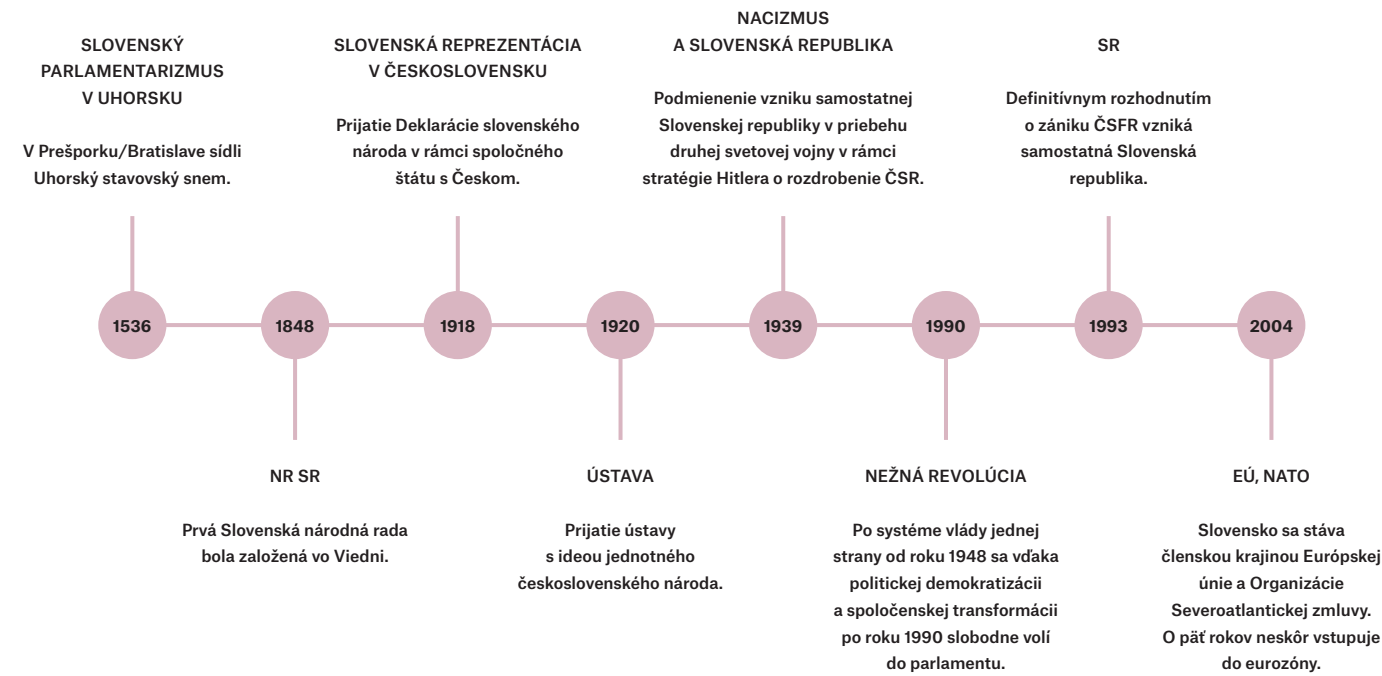

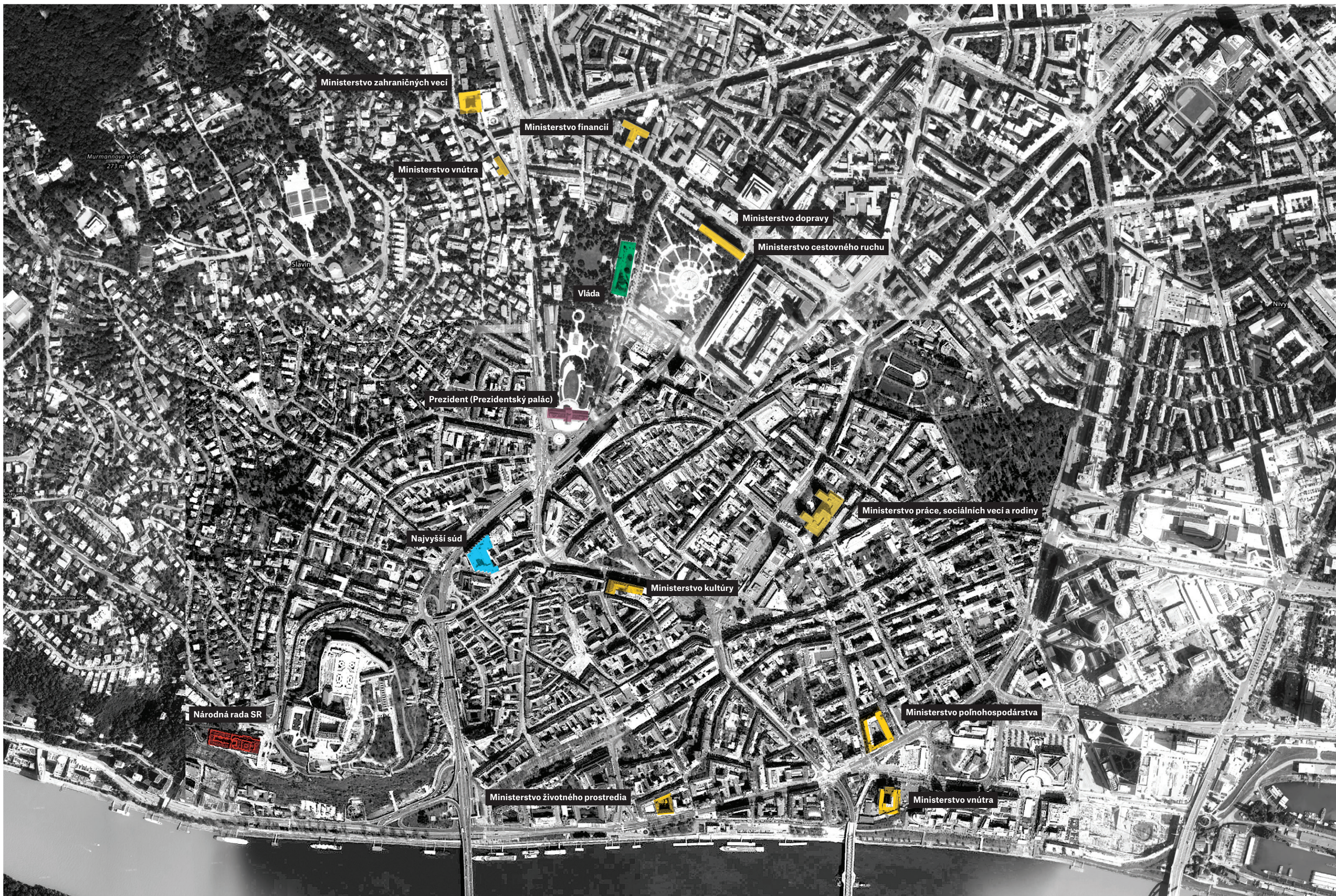
Námestie SNP 89 — nežná revolúcia v Bratislave na námestí SNP

Budova Slovenskej národnej rady v roku 1994, zdroj: archív TASR

Budova NR SR sa začala stavať ešte pre starý režim v roku 1986. Komunisti do nej však už parlament nastahovať nestihli.

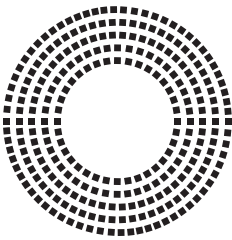

Slovinsko

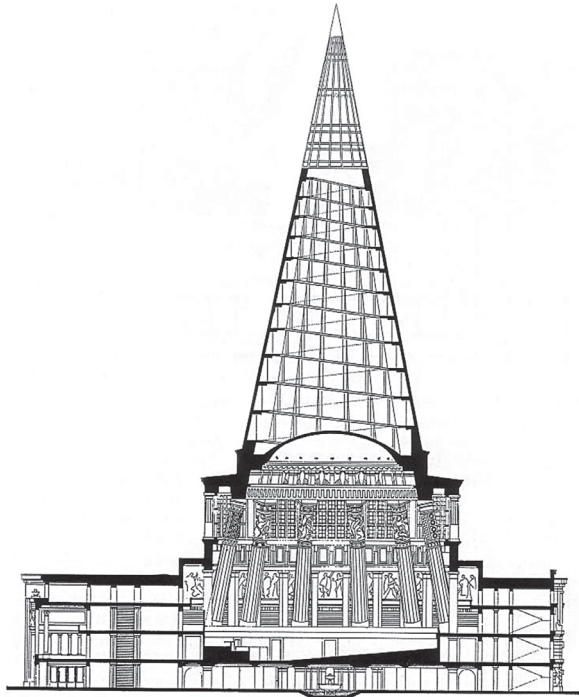
[postkomunistický štát]

Juhoslávia sa začala formovať po rozpade Rakúsko-Uhorska v roku 1918 zo slovanských národov na juhovýchode Európy a existovala pod rôznymi menami a usporiadaniami do roku 1992. Hlavným mestom tohto zoskupenia bol po väčšinu času Belehrad. Po rozpade Juhoslávie na jej mieste dnes existuje osem rôznych štátov. Každý z nich má svoje vlastné hlavné mesto s odlišným vývojom.

Lublanský parlament má dve komory a sídlom oboch je modernistická stavba architekta Vinka Glanza na námestí Republiky pochádzajúca z rokov 1954 až 1959, postavená v historickom centre mesta. Pôvodne bol návrh budovy parlamentu zverený architektovi Jožovi Plečnikovi, ktorého riešením boli odvážne koncepty dodnes známe ako Slovinská akropolis a Katedrála slobody. Oba návrhy nakoniec aj pre svoju veľkorysosť neboli realizované, avšak na základe ich odmietnutia bola vyhlásená verejná súťaž, ktorej výsledkom je súčasný parlament. Kancelária prezidenta a predsedu vlády je umiestnená blízko, v budove z 19. storočia. Ministerstvá sídlia v rôznych budovách v centre Ľublane aj mimo neho.

Ľublanský parlament má dve komory a sídlom oboch je modernistická stavba architekta Vinka Glanza.

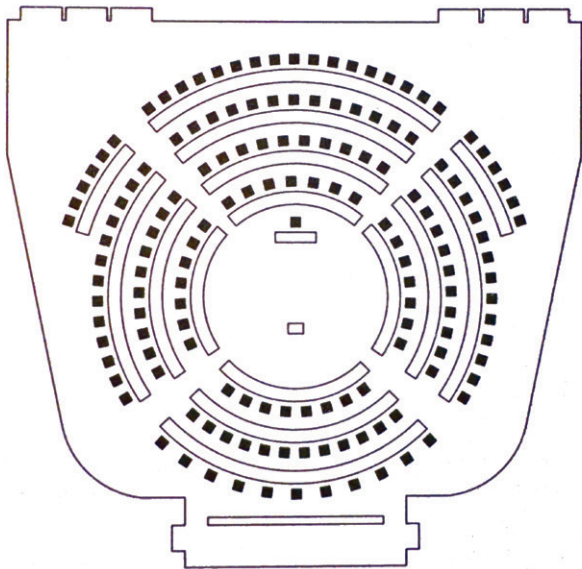
Nerealizovaný návrh Joža Plečnika

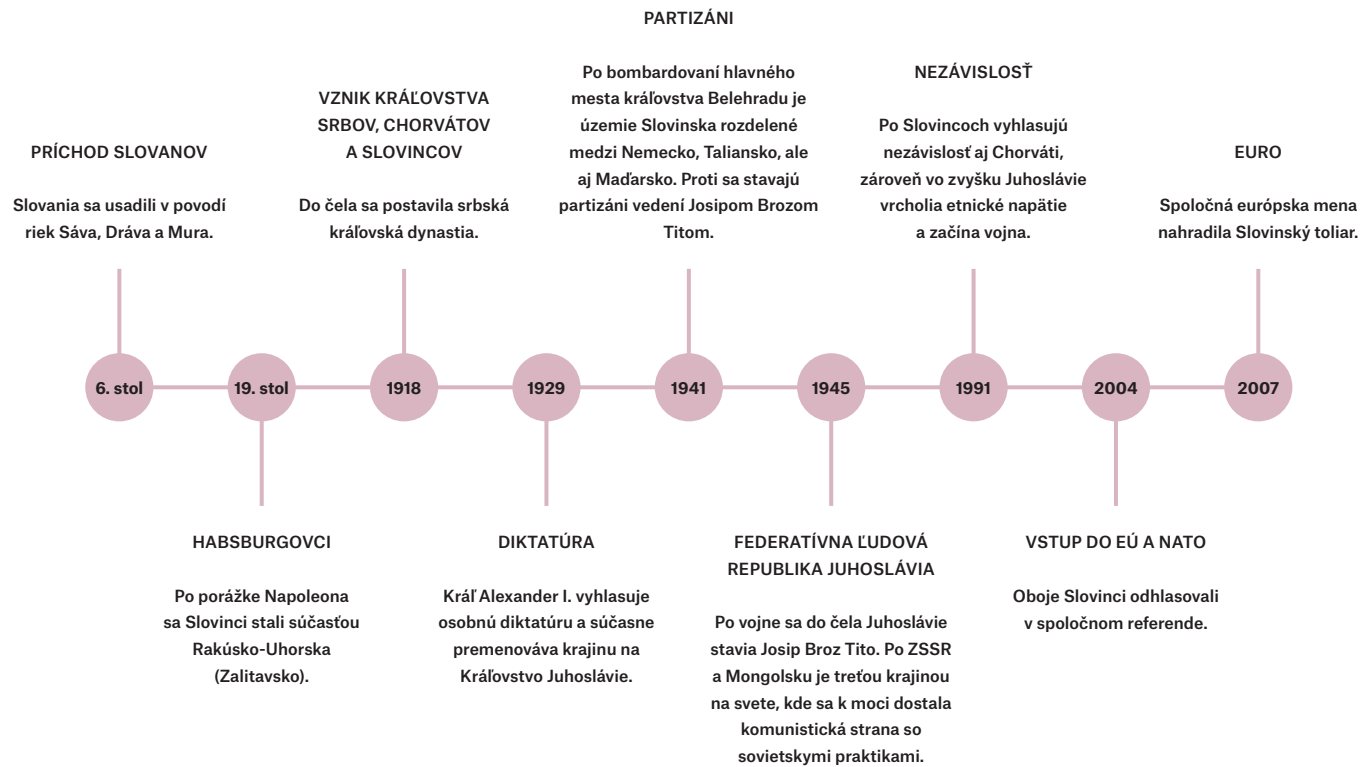
Protestujúci sa snažia strhnúť plot pred parlamentom

Protivládne protesty v roku 2012

Zasadací sál. Zdroj: XML

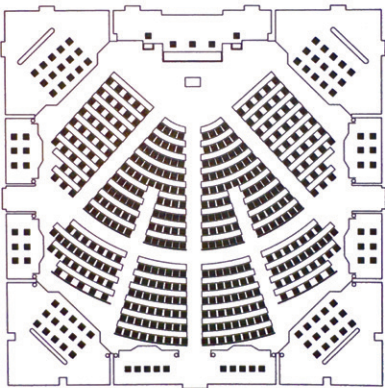
Budova slovinského parlamentu

Ukrajina

[postkomunistický štát]

Na začiatku roku 1934, kedy bolo hlavné mesto Ukrajiny presunuté z Charkov do Kyjeva, začali práce na mnohých nových projektoch a rekonštrukciách. Bola naplánovaná výstavba mnohých administratívnych budov, ktoré mali slúžiť štátnym účelom, medzi nimi aj nový parlament a ministerstvo zahraničných vecí. Pre tento účel bolo zvolené centrum a počiatok stavby parlamentu je datovaný na rok 1936. Verchovňa Rada nie je prístupná verejnosti.

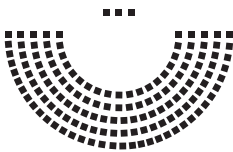

Zasadací sál. Zdroj: XML

Verchovna Rada — sídlo parlamentu, Kyjev

Roku 1951 vrcholí v Ukrajine stalinizmus. Začiatkom 90. rokov 20. storočia začína cesta k demokracii, ktorá vrátane politickej situácie bola veľmi neistá a nestabilná, avšak roku 1991 dochádza k vyvrcholeniu a je vyhlásená nezávislosť. Veľmi skoro, v roku 1992, nasleduje zákon o zmenách ústavy (prezident získava právo vydávať dekréty), roku 1995 nasleduje prijatie konštitučnej dohody medzi prezidentom a Najvyššou radou. 28. 6. 1998 bola prijatá nová ústava. V roku 2014 prebehli predčasné voľby prezidenta, ktoré boli dôsledkom politickej krízy a protestov. Euromajdan z februára a marca 2014, vtedy bol zvrhnutý prezident Viktor Janukovyč.

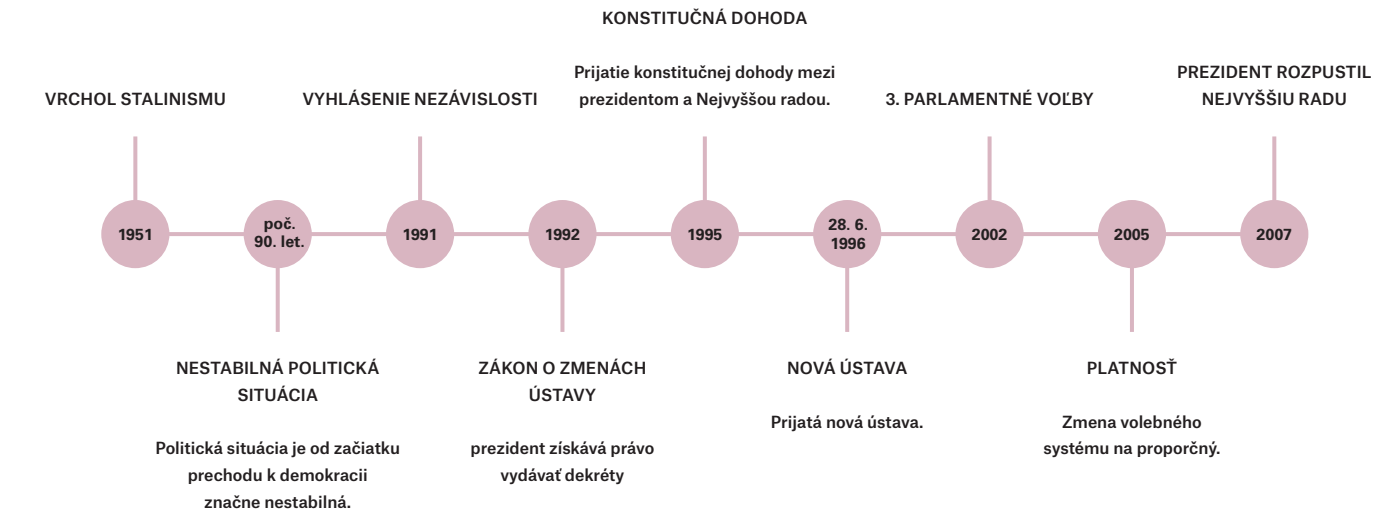

Ukrajina je zastupiteľská demokracia, poloprezidentská republika s viacstranickým systémom. Ukrajinský parlament sa nazýva Najvyššia rada, ktorá je jednokomorová. Má 450 členov volených na päť rokov. Zákonodarná iniciatíva patrí prezidentovi, každému poslancovi, vláde a Národnej banke Ukrajiny. Prezident je volený priamou voľbou na päť rokov.

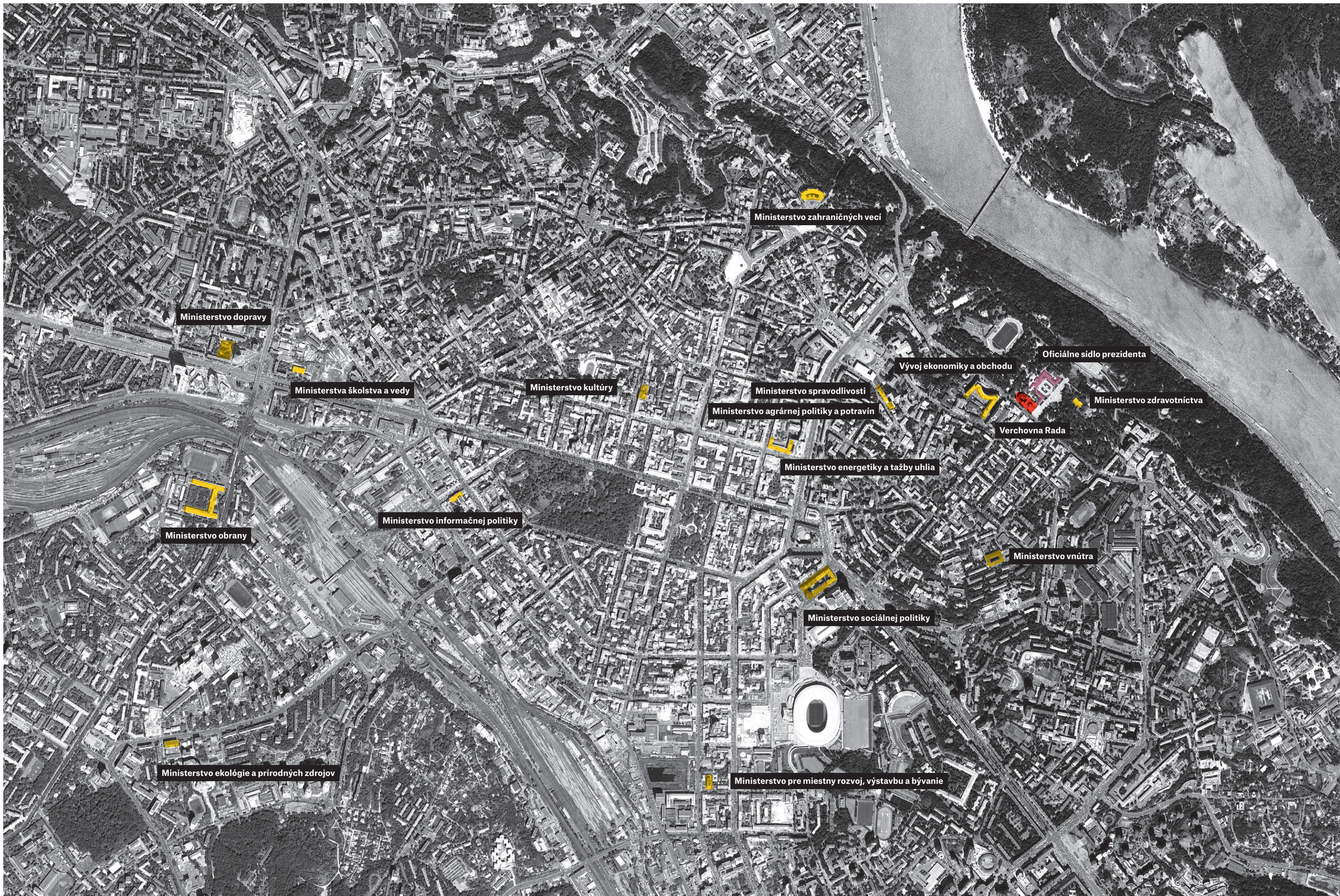
Na začiatku roku 1934, kedy bolo hlavné mesto Ukrajiny presunuté z Charkova do Kyjeva, začali práce na mnohých nových projektoch a rekonštrukciách vrátane budovy parlamentu.

Verchovna Rada — demonstrácia

Verchovna Rada, interiér

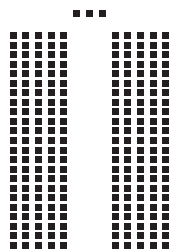

Veľká Británia

[ikona]

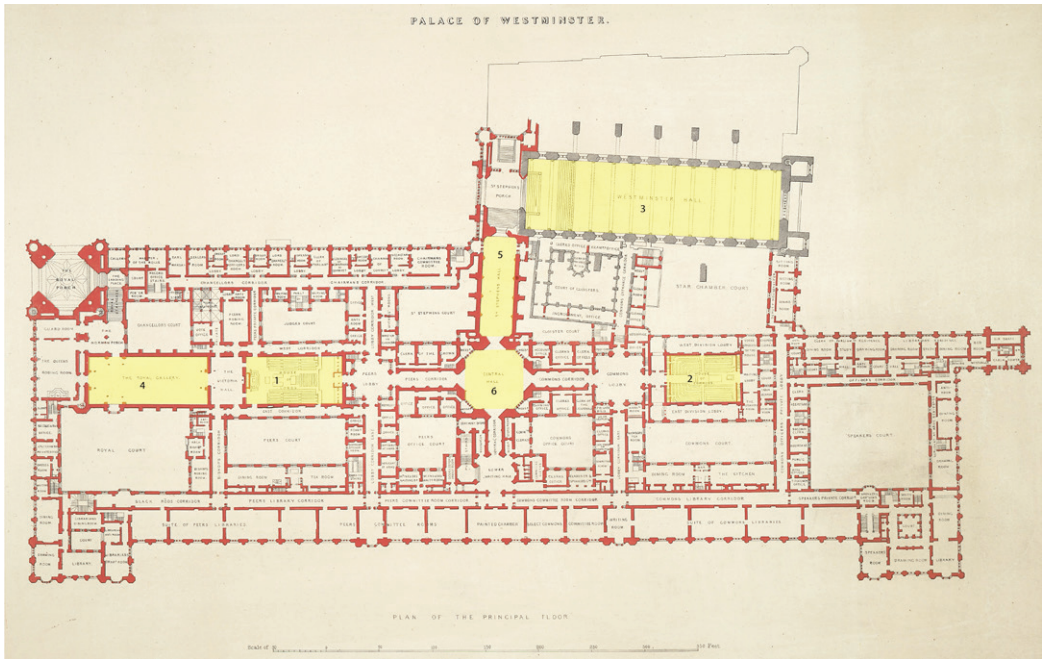
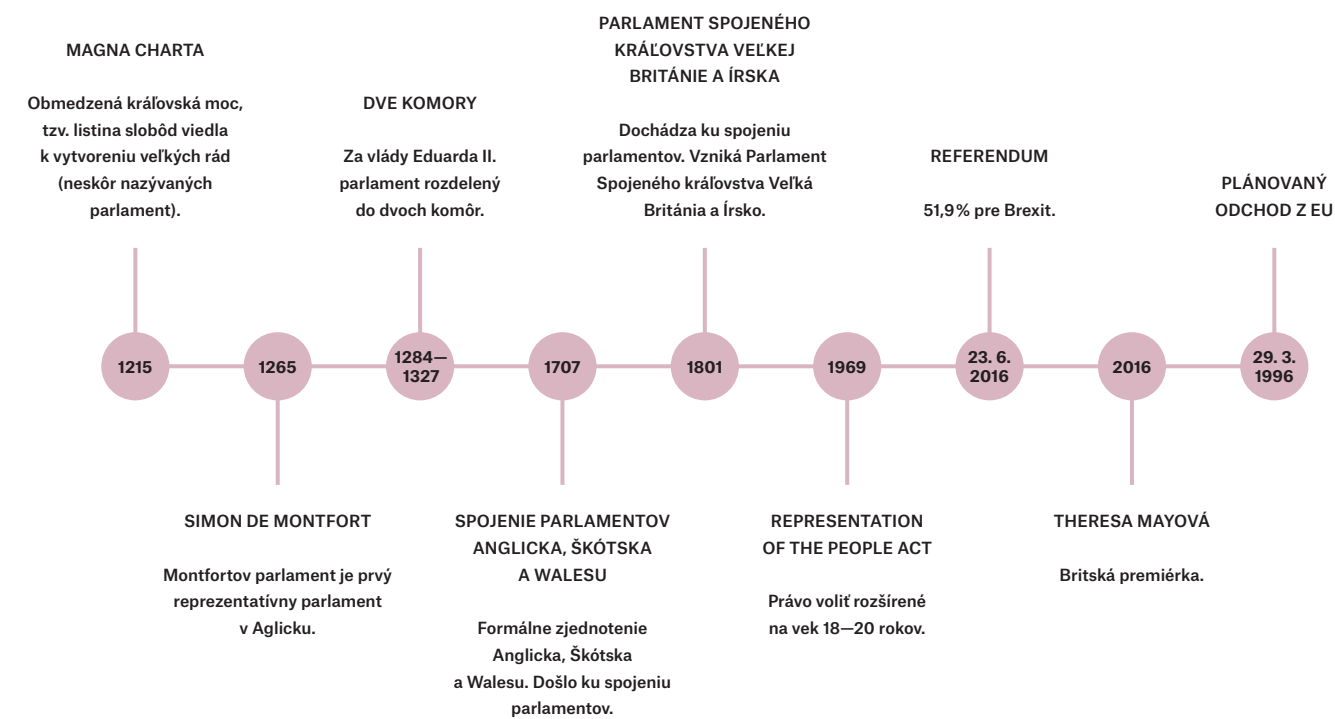
Korene anglického parlamentu siahajú do začiatku 11. storočia. Roku 1066 tu bola normanským vojvodom Viliamom založená nová anglická dynastia. Jedným zo zlomových okamihov bol rok 1215, kedy vznikla MAGNA CHARTA (tzv. listina slobôd). Tým bola obmedzená kráľovská moc. Táto listina viedla k vytvoreniu veľkých rád neskôr nazývaných parlament.

VB je konstitučná monarchia s dvojkomorovým parlamentom, zložená zo štyroch krajín: Anglicko, Škótsko, Wales a Severné Írsko. (Pod suverenitu Spojeného kráľovstva spadá aj jeho 14 zámorských území, ktoré sú zvyškami bývalej britskej ríše). Zákonodarný orgán — parlament tvorí Dolná (poslanecká) snemovňa (House of Commons, 635 poslancov) na čele s predsedom (Speaker) a Horná snemovňa (House of Lords, Snemovňa lordov) na čele s lordom kancelárom. Členovia prvej z nich sú volení vo voľbách väčšinovým systémom. Väčšina z približne 1000 kresiel v Snemovni lordov je dedičná, ostatní členovia sú menovaní a časť kresiel je rezervovaná pre zástupcov anglikánskej cirkvi. Panovníkovo právo vetovať zákon nebolo použité od 18. storočia. Výkonnú moc má vláda na čele s ministerským predsedom.

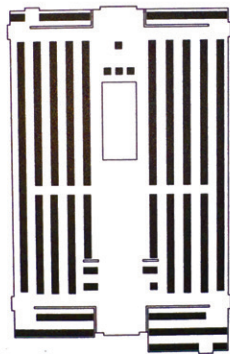

Snemovňa lordů

Anglický parlament je jedným z najstarších, jeho korene siahajú do začiatku 11. storočia.

Westminsterský palác — pôdorys

Zasadací sál Dolnej snemovne (Snemovňa lordov). Zdroj: XML

Westminsterský palác

Česká republika

[postkomunistický štát]

Česká Republika vznikla v roku 1993 a nadväzuje na Československú republiku, ktorá začala písať svoj príbeh roku 1918 po rozpade Rakúsko-Uhorska. Hlavným mestom je centrálne umiestnená Praha so sídlom prezidenta na Pražskom hrade a sídlom dvojkomorového parlamentu v palácoch pod hradným komplexom. Vládné a ministerské budovy sú umiestnené prevažne na brehoch Vltavy. V Brne, druhom najväčšom meste sídli Ústavný súd a Najvyšší súd, ktorý svojou pozíciou do určitej miery vyvažuje centralizáciu krajiny.

Pražský hrad je politickou a architektonickou dominantou krajiny, symbolom štátnosti. To potvrdil spolu s architektom J. Plečnikom zakladateľ Československa T. G. Masaryk realizáciou redefinície z monarchistického sídla na „hrad demokratický“. Naopak umiestnenie parlamentu prešlo mnohými etapami, v ktorých sídlil parlament v niekoľkých rôznych budovách. Zároveň sa v podobe niekoľkých architektonických súťaží hľadalo umiestnenie a podoba novostavby parlamentu. Súčasnú sídlo (komplex budov Thunovského paláca patrí PS a Valdštejnského paláca patrí Senátu) sú budovy adaptované pre tento účel.

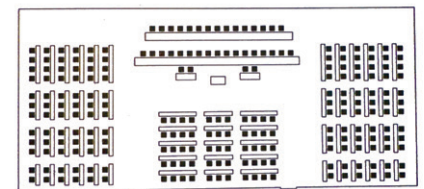
Zemský snem na Pražskom hrade

Federálne zhromaždenie

Zasadací sál Poslaneckej snemovne

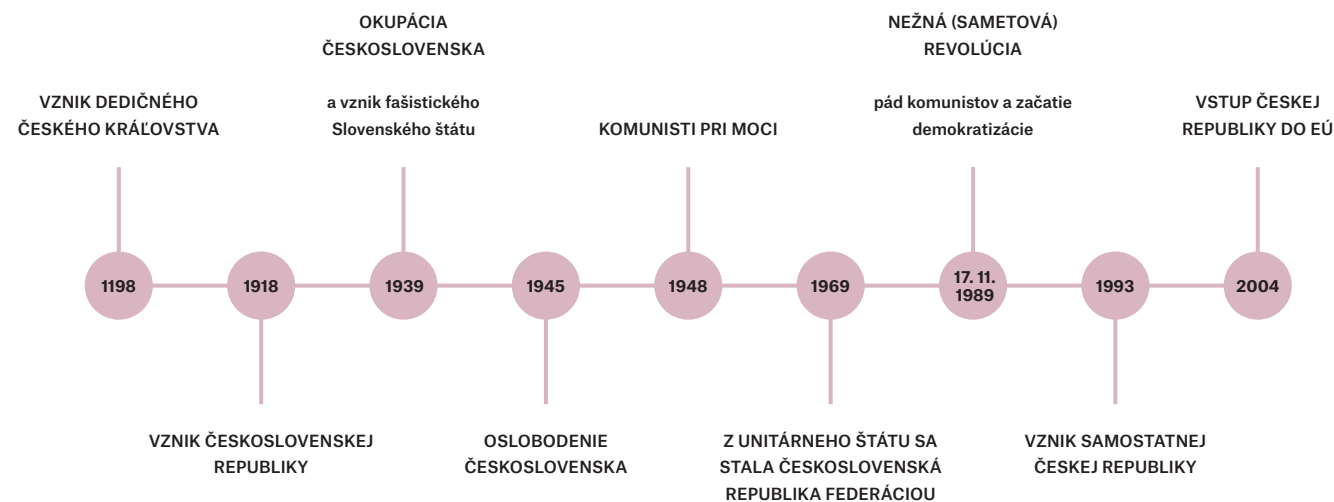

Zasadací sál Poslaneckej snemovne. Zdroj: XML

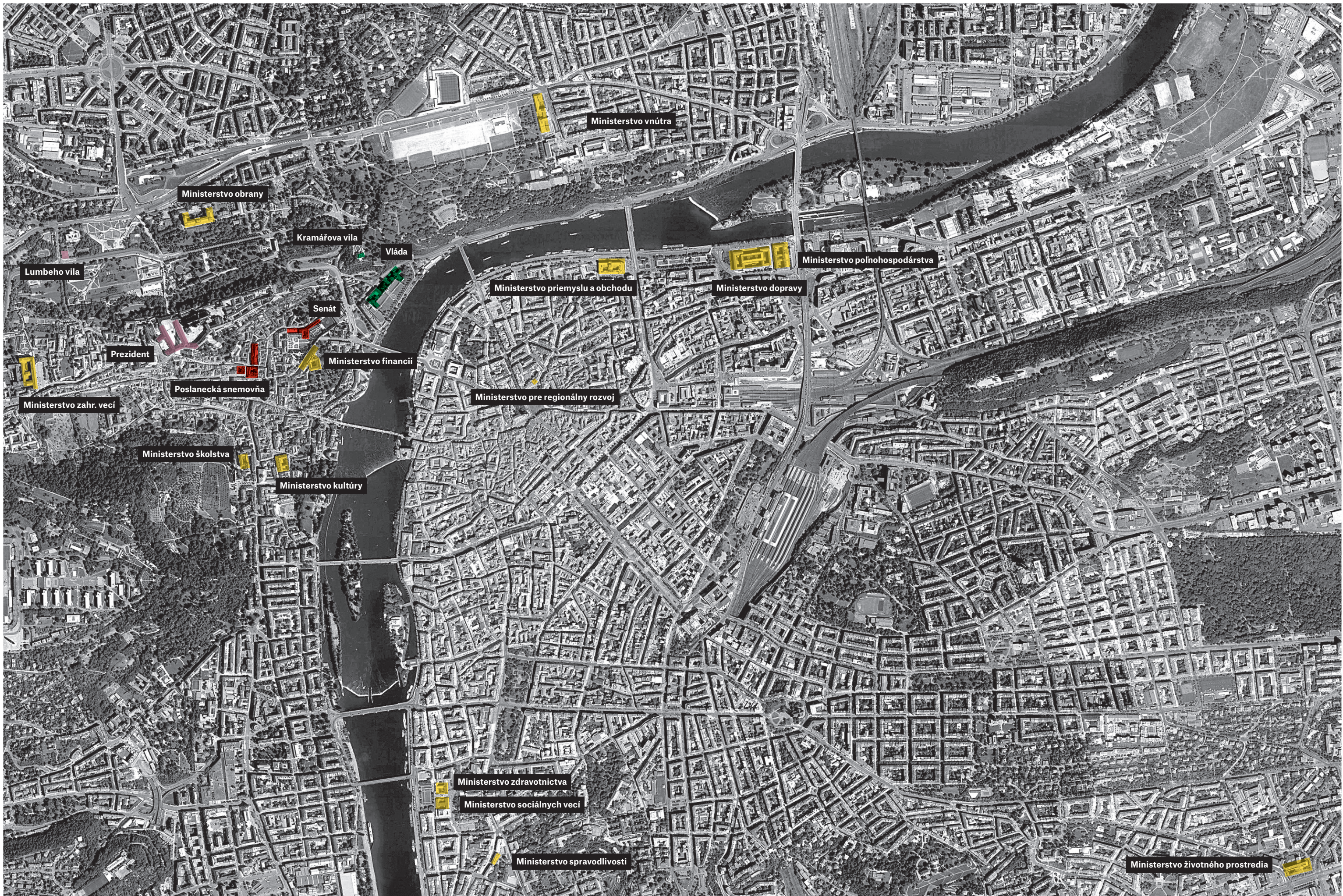

Zasadací sál Senátu

Budovy českého parlamentu boli pôvodne postavené pre iný účel.

Thunovský palác a ďalšie príhlé paláce tvoria súčasný komplex Poslaneckej snemovne ČR.

Sídla štátu

Výkonná, zákonodárna a súdna moc

Praha

Kancelária prezidenta republiky

- 📍 Hrad I. nádvoří č. p. 1, 119 08 Praha 1
- 🏠 Sídlo: Pražský hrad, pôvodne sídlo českých kráľov
- 👤 zamestnancov: 112 (2012)

Ministerstvo obrany

- 📍 Tychonova 221/1, 160 00 Praha 6 — Hradčany
- 🏠 Sídlo: budova postavená pre kadetnú školu v rokoch 1899–1900
- 👤 zamestnancov: 1604

Poslanecká snemovňa Parlamentu ČR

- 📍 Sněmovní 176/4, 118 00 Malá Strana
- 🏠 Sídlo: Thunovský, Smiřický, Šternberský palác, pôvodne reprezentačné a rezidenčné paláce
- 👤 zamestnancov: 344 (2012)

Ministerstvo financii

- 📍 Letenská 15, 118 10 Praha 1
- 🏠 Sídlo: postavené podľa projektu Františka Roitha v rokoch 1927–1934
- 👤 zamestnancov: 1418

Senát Parlamentu ČR

- 📍 Valdštejnské náměstí 17/4, 118 01 Praha 1
- 🏠 Sídlo: vo Valdštejnskom, Kolovratskom a Malom Fürstenberskom paláci, pôvodne sídlo vojvody Albrechta z Valdštejnu
- 👤 zamestnancov: 200 (2012)

Ministerstvo práce a sociálnych vecí

- 📍 Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2
- 🏠 Sídlo: budova postavená podľa projektu Bohumila Hübschmanna v rokoch 1924–1931
- 👤 zamestnancov: 1167

Úrad vlády ČR

- 📍 Nábřeží Edvarda Beneše 4, 118 01 Malá Strana
- 🏠 Sídlo: Strakova akadémia, pôvodne študentský internát, architekt: Václav Roštlapil
- 👤 zamestnancov: 428 (2012)

Ministerstvo vnútra

- 📍 Nad Štolou 3, 170 34, Praha 7
- 🏠 Sídlo: postavené v rokoch 1935–1939 podľa projektu Kamila Roškota, Josefa Kalouse a Jana Zázvorky, rozšírené v rokoch 1985–1990
- 👤 zamestnancov: 9635

Ministerstvo zahraničných vecí

- 📍 Loretské náměstí 5, 118 00 Praha 1
- 🏠 Sídlo: Černínský palác bol od roku 1851 vo vlastníctve štátu a využívaný pre vojenské účely, v roku 1923 pridelený ministerstvu zahraničia, potom prestavaný a dostavaný pre tento účel
- 👤 zamastnancov: 1775 (2016)

Ministerstvo životného prostredia

- 📍 Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10
- 🏠 Sídlo: postavené pre Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva podľa projektu S. Chromce, D. Špičky, J. Vrány v rokoch 1968–1976
- 👤 zamestnancov: 559

Ministerstvo pre miestny rozvoj

- 📍 Staroměstské náměstí 6, 110 15 Praha 1
- 🏠 Sídlo: budova postavená pre Mestskú poisťovňu podľa projektu Osvalda Polívky v rokoch 1899–1909
- 👤 zamestnancov: 613

Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy

- 📍 Karmelitská 529/5, Karmelitská 386/x, 118 12 Praha 1
- 🏠 Sídlo: bývalý kláštor bosých karmelitánov, neskôr nemecké gymnázium, v roku 1922 adaptovaný pre ministerstvo školstva + Rohanský palác od roku 1919 využívaný pre ministerstvo školstva
- 👤 zamestnancov: 878

Ministerstvo priemyslu a obchodu

- 📍 Na Františku 32, 110 15 Praha 1
- 🏠 Sídlo: postavené podľa projektu Josefa Fanty v rokoch 1925–1932
- 👤 zamestnancov: 775

Ministerstvo kultúry

- 📍 Maltézské náměstí 1, 118 00 Praha 1
- 🏠 Sídlo: Nostický palác bol od roku 1924 využívaný pre ministerstvo kultúry, prešiel nákladnou generálnou rekonštrukciou pre účely ministerstva v rokoch 1998–2002
- 👤 zamestnancov: 264

Ministerstvo dopravy

📍 nábreží Ludvíka
Svobody 1222/12,
110 15 Praha 1
Sídlo: postavené ako
ministerstvo železníc podľa
projektu Antonína Engla
v rokoch 1922—1933
👤 zamestnancov: 406

**Ministerstvo
zdravotnictva**

📍 Palackého nám. 4,
128 01 Praha 2
Sídlo: budova postavená
podle projektu Bohumila
Hübshmannna v rokoch
1924—1931
👤 zamestnancov: 378

**Ministerstvo
poľnohospodárstva**

📍 Těšnov 65/17,
110 00 Praha 1
Sídlo: Postavené podľa
projektu Františka Roitha
v rokoch 1929—1932
👤 zamestnancov: 723

**Ministerstvo
spravodlivosti**

📍 Vyšehradská 16,
128 10 Praha 2
Sídlo: budovy postavené
pre mestskú nemocnicu
a chudobinec sv. Bartolomeja
podľa projektu od Josefa
Srdínka v roku 1885
👤 zamestnancov: 341

Brno

Ústavný súd

📍 Joštova 8
660 83 Brno
Sídlo: budova postavená
ako Moravský zemský
snem, pokladaná za jedinú
parlamentnú stavbu ČR,
ktorá bola od základu
postavená a ako snemovňa
aj koncipovaná.

**Najvyšší
súd**

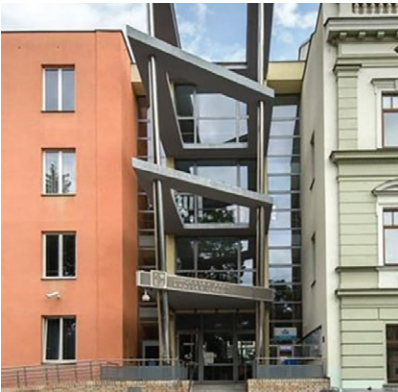
📍 Burešova 20
657 37 Brno
Sídlo: budova pôvodne
postavená ako
reprezentatívne sídlo
brnenskej pobočky
Všeobecného penzijného
ústavu

Nejvyšší správní súd

📍 Moravské náměstí 6
657 40 Brno
Sídlo: pôvodne bytový dom
palácového typu, postavené
1869—1871 brnským
staviteľom Moritzom
Kellnerom

Krajská sídla

Jihočeský kraj

sídlo: České Budějovice
typ: rekonštrukcia a dostavba

Historická secesná budova, bývalá továrňa na kovové predmety na Lidické triede z roku 1904 prešla rekonštrukciou po roku 2000. V novodobej prístavbe je sála zastupiteľstva a kancelária hejtmana.

Jihomoravský kraj

sídlo: Brno
realizácia: 1994—2000
typ: rekonštrukcia
autor: ATELIER AS

Úprava a doplnenie dispozičného riešenia, kompletne rekonštrukcia technickej infraštruktúry, dostavba podzemných garáží, rekonštrukcia striech a fasád.

Karlovarský kraj

sídlo: Karlove Vary
realizácia: 2001
typ: rekonštrukcia
autor: STUDIO 1, Polony Antonín, Akad. arch.

Areál kasární s možnosťou budúceho rozvoja zástavby administratívnych celkov v tejto lokalite.

Královohradecký kraj

sídlo: Hradec Králové
realizácia: 2005—2007
typ: rekonštrukcia
autor: 3Q PROJECT

Argumentom pre nákladnú prestavbu bývalého pivovaru bolo presťahovanie 3 budov v mesta do jedného areálu, sídlo tu má i hradecká univerzita a ďalšie regionálne inštitúcie.

Liberecký kraj

sídlo: Liberec
realizácia: 2000—2004
typ: rekonštrukcia
autor: SIAL, K. Novotný, M. Hušek

Najvyššia budova v Liberci z roku 1967—76 podľa projektu Zdeňka Plesníka bola sídlom Výskumného ústavu textilný technológie, v rokoch 2000—04 zrekonštruovaná pre účely KÚ.

Magistrát hl. mesta Prahy

sídlo: Praha
realizácia: 2022—23
typ: posledná úprava z roku 2023 — rekonštrukcia verejného priestoru
autor: Xtopix

Hlavnou myšlienkou je zrušenie parkoviska a obnova námestia, doplnenie lavičiek a stromov.

Kraj Vysočina

hlavná budova (hore)
sídlo: Jihlava
realizácia: 2003
typ: rekonstrukce kasární
autor: Dr. Ing. arch. Jaroslav Huňáček

nová budova E (dole)
realizácia: 2023
autor: Petr Holub, ARTPROJEKT JIHLAVA

Moravskoslezský kraj

hlavná budova (hore)
sídlo: Ostrava

budova F (dole)
realizácia: 2007
(pôvodne 70. roky)
typ: rekonstrukce
autor: Projekt Studio, David Kotek DAD, David Mikulášek

Pardubický kraj

sídlo: Pardubice
realizácia: 2008—2010
typ: rekonstrukce
autor: Maleř a Maleř

Projekt prestavby bývalej reálky vrátane úprav príslušného Komenského námestia bol vypracovaný na základe 1. miesta vo verejnej anonymnej architektonickej súťaži ČKA z roku 2006.

Olomoucký kraj

sídlo: Olomouc
realizácia: 2001
(Krajský úrad — rekonštrukcia)
2003 (Regionálne centrum — novostavba)

RC je výrazný orientačný bod v meste s výškou 71m. Krajský úrad je vznikol ako rekonštrukcia a je hlavným sídlom inštitúcie.

Plzeňský kraj

sídlo: Plzeň
typ: rekonštrukcia Rašínova domu

Autorom projektuz roku 1924—1928 bol pražský architekt a žiak Otto Wagnera, František Roith. Projekt nadstavby pochádza z apríla 1950. Novo je zrekonštruovaný vnútorný dvor, doplnený je bezbariérový prístup.

Stredočeský kraj

sídlo: Praha
realizácia: historická budova bez architektonickej rekonstrukce

Budova neprešla výraznejšou architektonickou adaptáciou.

Ústecký kraj

sídlo: Ústí nad Labem
typ: rekonstrukce
autor: Vladimír Novák, Míša Hejduk, Pavel Šlejhar, Jaromír Veselý

Dom postavený v 70. rokoch pre KV KSČ. Do roku 1989 bol aj takto využívaný. Reklamná plocha do r. 2020 zakrývala kosák a kladivo na fasáde.

Zlínský kraj

sídlo: Zlín
realizace: 2004
typ: rekonstrukce
autor: CENTROPROJEKT

Budova z roku 1938—39 zrekonštruovaná pre účely KÚ získala v roku 2004 cenu Grand prix obce architektov.

Poslanecká snemovňa

134

Vstup do podzemných garáží z Tomášskej ulice zo strany Valdštejnského námestia. Po roku 2016, kedy došlo k zrušeniu poslaneckých parkovacích miest na Malostranskom námestí sú tieto garáže jediným zastrešeným parkovacím priestorom poslancov. Garáže sú primárne určené pre služobné vozy, pre osobné autá je vyhradených asi 30 miest.

Vyhliadka z terasy je dôležitým symbolickým miestom prepájajúcim vizuálne snemovňu s Hradom (v 80. rokoch bola zbúraná aby slúžila ako manipulačný priestor stavby, následne znova postavená). Slúži dnes najmä k fajčiarskym pauzám počas rokovaní. Jediné priamo susediace námestie s Thunovským palác — Pětikostelní — jedno z najmenších v Prahe.

Z Pětikostelného námestia vedie nadväzujúca ulica U Zlaté studne, ktorá končí hotelom. Skrze jeho záhrady je možné sprístupniť cestu na Pražský hrad. Bráni tomu bránka a bezpečnostné dôvody. Otvorenie tejto spojnice by mohlo byť prospešné i pre samotný hotel (prisun väčšieho množstva ľudí), i pre Hrad (rozloženie turistického koridoru do menších trajektórií).

Hlavný vstup do Thunovského paláca je do ulice Snemovní. Vchod je tak bokom od frekventovaného Malostranského námestia, na ktorom sa i najčastejšie demonštruje. Politici a občania tak nemajú príležitosť stretnúť sa.

V ulici Tomášskej je množstvo neoznačených dverí. Práve v týchto miestach mala byť PS v parteri otvorená, plná obchodov a kontaktnýc hmiest s verejnosťou (píše o tom mimo iné článok v kapitole Denná tlač Parlament kontra Malostranští z 10. 2. 1993).

Novorenesančný prechod cez Thunovskú uličku spája dva bloky domov. Je to jedno z miest, ktoré bolo počas rekonštrukcie z obdobia prvej republiky ponechané. V ulici Thunovskej je ďalších niekoľko dverí bez označení, pričom nie je jasné, kam vedú a komu sú určené.

Podlubie palácov Smiřických a Šternberských „ukrýva“ i hlavný vchod pre verejnosť či množstvo ďalších dverí do budovy PS. Matúco pôsobí viacnásobné označenie Poslaneckej snemovne na tabuliach pri viacerých dverách či naopak neoznačenie vstupu pre verejnosť do expozície pre ňu určenej.

Vstup do bývalého Jezuitského gymnázia, v ktorom je jedáleň a ďalšia rokovacia sála. Dom pripojený k PS roku 1994. Dom vznikol podľa vlastného projektu Kiliána Ignáca Dientzenhofera po r. 1724. Po zrušení rádu roku 1787 slúžil štátnym účelom (gubernium, miestodržiteľstvo, krajinský úrad, ministerstvo vnútra), dnes patrí ku komplexu Poslaneckej snemovne.

Senát

Vstup z Malostranského náměstí je scénicky koncipovaný ako myšia diera, ktorou možno objaviť veľkolepý výhľad na Pražský hrad a rozľahlú „tajnú“ záhradu. Záhrada prešla po roku 2000 rozsiahlou rekonštrukciou, priestor je frekventovane navštevovaný a má rekreačno-reprezentatívny charakter. Zaujímavosťou je, že pozemok metra Malostranská aj budova Jazdiarne patria majetkovo Senátu.

Bránou s krápníkovým vstupom z 1. nádvorí (smerom od Valdštejnského náměstí) je možné vstúpiť do 2. najväčšej záhrady mesta. Najväčšia sala terrena v Prahe je usporiadaná i na verejné prednášky a open-air akcie. Príležitostné expozície v záhrade majú pôsobiť subtilne či flexibilne, ich koncepcia spadá pod réžiu Senátu.

Sústava nádvorí je verejná, pričom v každom nádvorí sa nachádza niekoľko vstupov do interiéru budov. Toto je pohľad z 2. nádvorí, ktorým je možné vstúpiť do hlavnej rokovacej sály. Toto nádvorie nadväzuje na vstup do Kolovratského paláca, často túto spojnicu používajú senátori pri presune medzi budovami. 2. nádvorie má poloverejný charakter a nie je verejnou bežne používanou.

Vstup do Kolovratského a Fürstenberského paláca. Kolovratský palác je známy udalosťami, ktoré súviseli s Mnichovskou dohodou a vyhlásením protektorátu Čechy a Morava, dnes susedí s poľským veľvyslanectvom. V súčasnosti je palác zázemím pre niektoré výbory, komisie a kluby Senátu. V salónoch sa konajú schôdze Ústavné-právneho výboru a Výboru pre zahraničné veci, obranu a bezpečnosť.

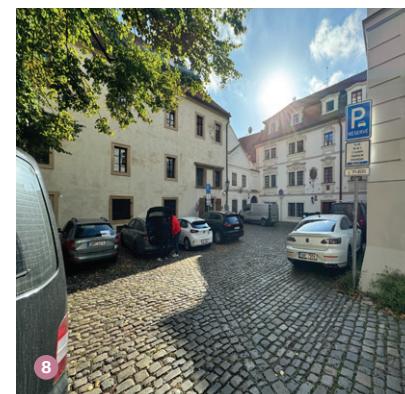
Záhrady sú prístupné z Valdštejnskej ulice hneď vedľa Senátu. V súvislosti s prijatými bezpečnostnými opatreniami na Pražskom hrade je uzavretý horný vstup do záhrad. Päť terasových záhrad na južnom svahu hradčianskeho návršia práve plnilo úlohu spojnice Hradu s Malou Stranou, je škoda, že ich nie je možné využiť. Záhrady spravuje Národný pamiatkový ústav.

Z 2. nádvorí je možné vstúpiť do hlavnej sály, ktorá je však stále nedostatočne veľká a Senát pre väčšie ceremónie využíva priestory Pražského hradu.

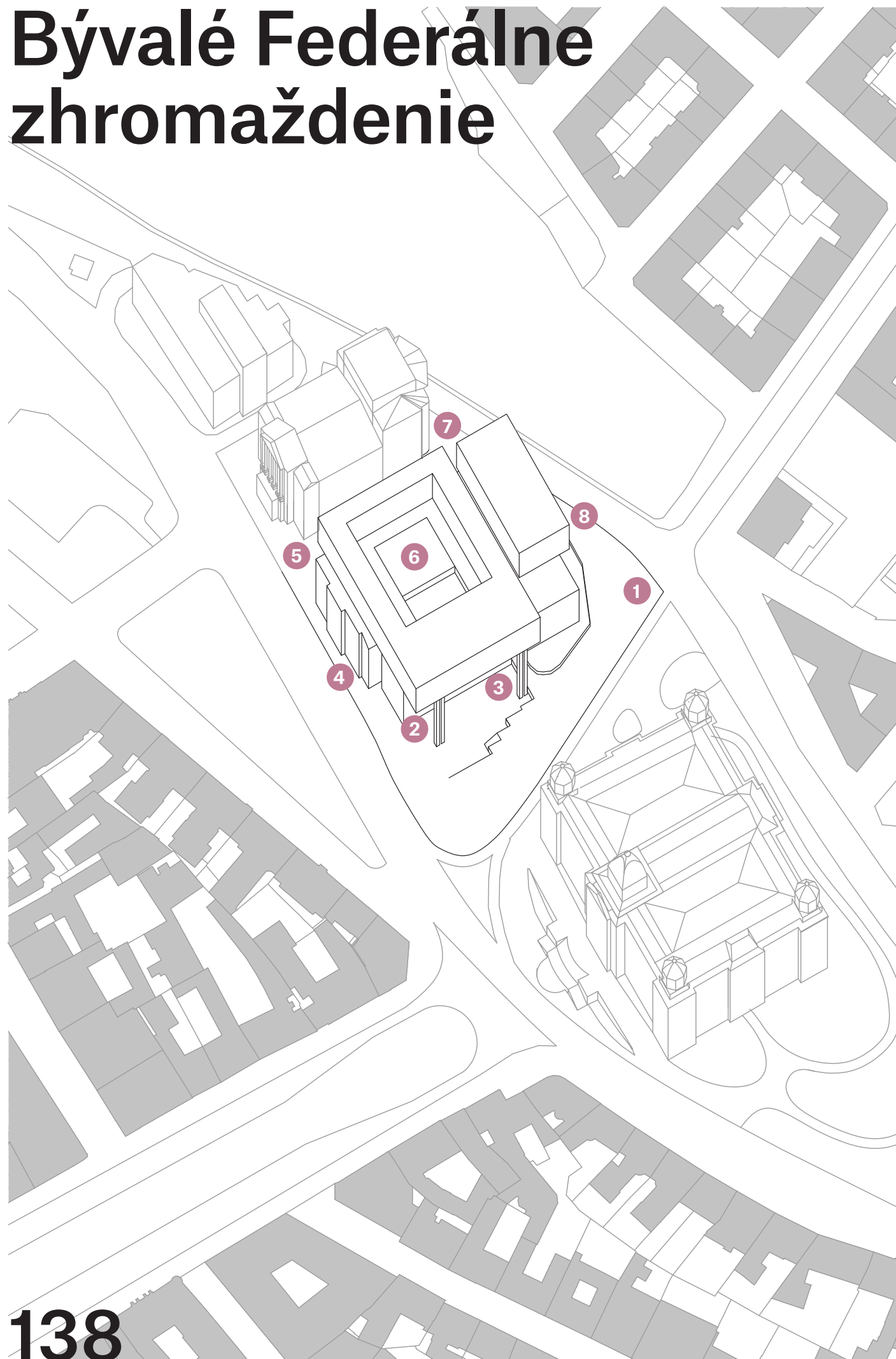

Valdštejnské náměstí slúži dnes ako parkovisko, je to náměstie mierne vo svahu, ktoré by malo potenciál stať sa pobytovou verejnou plochou a plochou pre demonštrácie, keby tu neparkovali autá, ktoré používa približne 90% senátorov.

Zákutie vedľa Feldovského domu na strane Senátu slúži primárne taktiež ako parkovisko a vstup do príslušného hotela.

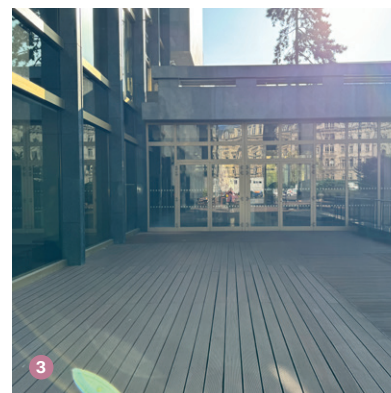
Bývalé Federálne zhromaždenie

Aktuálne shared space (tzv. priestor bez priority, priestor zmiešaného charakteru pre chodcov, autá a električky) prešiel od začiatku dostavby bývalého Federálneho zhromaždenia viacerými zmenami. Aktuálne je doprava v tomto mieste upokojená a verejný priestor je predprípravený ako predpolie verejných budov.

Hlavný vstup do budovy nie je akcentovaný, naopak rešpektuje geometriu sklenených panelov aj ich materialitu. Tým sa stáva vstup takmer neviditeľný. Táto vizuálna hra je na prvý pohľad paradoxná, geometria verejného priestoru však návštevníka do tohto momentu prirodzene navedie výškovými rozdielmi.

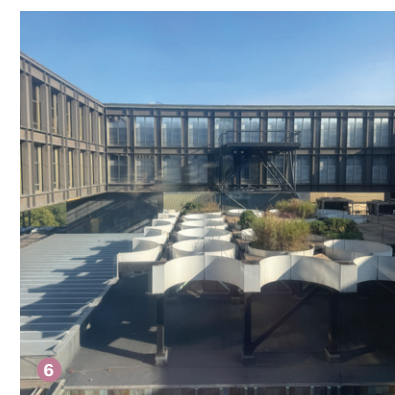
Priestor pred vstupom dnes slúži ako terasa reštauračného zariadenia. Pôvodne to bol priestor zamýšľaný ako predpolie budovy, so sedením a inštaláciou sochy Vincenca Makovského. Priestor plynule nadväzuje na Vinohradskú ulicu, vstupuje sa z neho do metra, je pobytovo príjemný.

V týchto miestach je pôvodný vstup do Plodínovej burzy. Dnes je táto strana citelne ovplyvnená automobilovou dopravou magistrály. V pôvodnom návrhu bola severná strana dopravne najpokojnejšia, malo sa tu parkovať a plynule nadväzovať pásom zelene na Washingtonovu ulicu, čím by vznikla pešia spojnica s Václavským námestím bez nutnosti prekračovať vozovku.

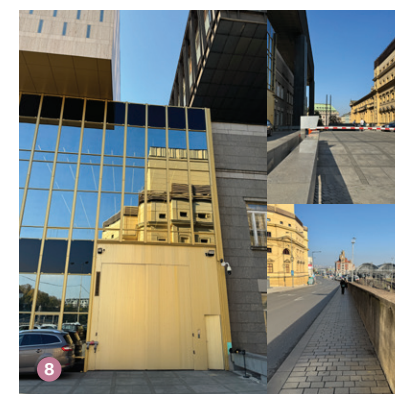
Priestor medzi operou a budovou bývalého FZ je čiastočne bezbariérový a je zamýšľaný ako pobytový – sú tu lavičky, zeleň, lampy. Z tejto strany je i vstup do podzemných garáží.

Strecha v átriu budovy má potenciál stať sa novým verejným priestor. Aktuálne sa priestor nevyužíva, pôsobí zanedbane a neudržovane.

Prevádzková budova Štátnej opery. Z tejto strany je po obvode upravený verejný priestor o úroveň nižšie ako je úroveň magistrály. Priestor tak dokáže byť v rámci možnosti odhlučnený a pokojnejší, je zmenou úrovne odčlonený. Nachádza sa tu sedenie a zeleň.

Aj na južnej strane zo strany prevádzkovej budovy Štátnej opery susedí dom s magistrálou. V tejto časti pokračuje pešia spojnica k Hlavnej železničnej stanici. Chodník bol nedávno rekonštruovaný a rozšírený. V tomto mieste je medzi budovou bývalého FZ a Operou plocha vyhradená pre nadzemné parkovanie. I v pôvodných výkresoch mala byť táto strana domu viac automobilovo aktívna.

Internetové zdroje použité
v tejto kapitole:

http://www.acaixanegra.com/works/chandigarh-secretariat-building-le-corbusier/	-retrospektiva-architekta-louise-kahna.html
http://www.mhoefert.de/reichstag.htm	https://www.e15.cz/volby-francie-2024
https://demo.mosetstree.com/travel/budapest/2072-hungarian-parliament-building	https://www.facebook.com/architecture.freedom
https://ekonom.cz/c1-65260350-do-stihneme-jednou-ekonomicky-nemecko-historicka-data-nam-moc-sanci-nedavaji	https://www.infocatolica.com/?t=noticia&cod=50591
https://finance.rambler.ru/economics/51547170-nardep-rady-pidlasa-zakon-ob-uvelichenii-byudzheta-ukrainy-ne-prineset-rezultata/	https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/tisice-islandanu-demonstrovaly-za-odstoupeni-premiera-kvulipanamskym-dokumentum_201604050841_mhromadka
https://hungarytoday.hu/tag/buda-castle/page/2/	https://www.lemonde.fr/europe/article/2017/04/09/hongrie-importante-manifestation-de-soutien-a-l-universite-soros-a-budapest_5108590_3214.html
https://mybystrica.sme.sk/c/20386435/k-najznamejsim-fotografiam-neznej-revolucie-patria-aj-snimky-z-bystrickeho-namestia-foto.html	https://www.nato-pa.int/news/national-assembly-republic-slovenia-host-96th-rose-roth-seminar-western-balkans
https://powertraveller.com/reykjavik-sightseeing-walking-tour-with-a-viking/	https://www.placesofjuma.com/where-to-stay-in-sofia-bulgaria/
https://thepunchmagazine.com/arts/art-design/kahn-built-structures-that-transport-you-to-another-universe-sundaram-tagore	https://www.spiegel.de/geschichte/architektur-a-948037.html
https://www.aljazeera.com/news/2013/7/24/bulgarian-mps-freed-after-protest-blockade	https://www.stoplusjednicka.cz/node?page=1392
https://www.bbc.com/mundo/economia/2010/02/100212_1428_islandia_periodismo_refugio_pea	https://www.thehumanfront.com/bishops-set-to-maintain-anti-democratic-seats/
https://www.cambridge.org/core/books/abs/victorian-palace-of-science/architecture-and-knowledge-charles-barry-and-the-world-of-midnineteenthcentury-science/1C4E94AD-1F87707B13B70E50696749C2	https://www.topky.sk/gl/163904/1171351/Protestujuci-farmari-zaplavili-Brusel-mliekom-a-traktormi
<a "="" bauhausjournal-online="" en="" events="" href="https://www.designmag.cz/udalosti/39294-vystavena-</td><td>https://www.uni-weimar.de/en/university/news/bauhausjournal-online/events/titel/vorlesungsreihe-zur-geschichte-der-parlament-sbauten/	
	<a 25="" 768="" 82"="" 864="" data-label="Text" href="https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/evropsky-parlament/europolancum-se-zalibil-online-provoz-parlament-resi-v-jake/r-aa5fc2be990711eb89ccac-</td></tr></tbody></table></div><div data-bbox="> 1f6b220ee8/ https://www.reddit.com/r/hungary/comments/17kjo5/az_or